

mladá fronta

svatby v domě

bohumil

hrabal

Bohumil Hrabal

Svatby v domě

/ dívčí románek /

Mladá fronta

*Základy vzlétly do výše,
vrcholy klesly nejnižší.*

Ladislav Klíma,

Libeň, v listopadu a prosinci 1916

1

Ten dům, který jsem hledala, byl celkem příjemný, před domovními dveřmi stála plynová lucerna, chodník, kdysi zdobený kostičkami, byl jistě už dávno rozkopaný, teď nedávno zase zasypaný. Plynová lucerna už svítila a tak jsem si přečetla správné číslo dvacet čtyři. Když jsem vstoupila, chodba voněla rozlitým vínem a chladem. Stěny se odlepovaly vlhkostí jak lístkové těsto. Když jsem prošla chodbou na dvorek, tak tak jsem uskočila. Blondýnka ve slézových kalhotkách a podprsence chrstala kbelíky vody po dvorečku až pod okna, a koštětem pak shrnula vodu do kanálku. Byla soustředěná na svoji práci, nasupená, říčná. A zase vzala kbelík plný vody, kbelík, do kterého hrčela voda z roztočeného kohoutku, prázdný kbelík navlékla na mosazný kohout a znovu vychrstla vodu po cementovém dvorku. Povídám, je doma paní Líza?

Není, ale zeptejte se doktora, taky umejvá podlahu, to víte, my tady musíme mít čisto, celej barák chodí kolem mých voken a já jsem čistotná ženská! Pravila ta saturnálská blondýnka, snad aby doložila to, co řekla, vrazila mi do ramene, jak se drala na chodbu, a otočila vypínačem ve svém pokoji, a opravdu, jak jsem viděla, měla tam hrozně čisto, vyleštěný sporák, a vyleštěné almary, na kterých byla rozevřená pštroší péra, pod oknem kanape potažené plyšem a posázené hedvábnými polštářky, a stůl s ubrusem, na kterém uprostřed zářila váza s umělými květinami, vlčími máky.

Pokřčila jsem rameny, přebrouzdala jsem se dlouhou louží ke schůdkům, vystoupila jsem po šesti schodech na další dvoreček, po pravé ruce se táhla dlouhá kůlna až po okna zasypaná kdysi hlínou, aby mohl vzniknout ten druhý dvoreček. Podle slepých oken jsem vykročila proti jednoposchodovému baráku, v prvním patře se rýsovala otevřená pavlač, zdobená litinovým zábradlím, nad kůlnou trčela až do nebe stěna sousedního stavení, nic jen vysoká zeď na dvě patra, zeď s odlupující se omítkou, ohromná zeď bez

oken, dlouhá tak, že nasedala na ten barák s pavlačí a rozsvícenými okny. Po levé ruce bylo klepadlo na koberce, pak otevřené dveře do prádelny, odkud to páchlo saponáty a splašky. A já jsem kráčela dál, lákalo mi světlo v přízemí, studené světlo stahovačky. A zatímco na dvorku bylo příjemně, tak z otevřeného okna v přízemí čišel chlad, až jsem se otrásla.

Chvíli jsem postávala, mám tam vejít, nemám tam jít? Mám se zeptat, nebo mám zase odejít? Tam dole na prvním dvorku jsem slyšela, jak ta blondýnka zase chrstala kbelík vody na cement, slyšela jsem, jak dál stoupá zvuk vody hrčící z roztočeného kohoutu do kbelíku, stála jsem u hromady hlíny u zadrátovaného okna, slepého okna té dlouhé kůlny, nad kterou až do nebe se tyčila ta vysoká zeď, z té hromady hlíny vyrůstaly dva kmeny psiho vína, které se táhlo v napnutých drátech napříč dvorkem, úponky padaly z nataženého větroví toho divokého psiho vína a otáčely se v půli cesty vzhůru, lehce se mne dotýkaly ty úponky a já jsem si dodala odvahy a přistoupila jsem k oknu.

Tam na podlaze klečel mužský a kořínkovým kartáčem drhnul podlahu, ne klečel, ale ležel na čtyřech a drhnul podlahu soustředěný, zasněný a tichý, teď se narovnal a se zalíbením se podíval na další vydrhnutý kousek té dřevěné podlahy, v koutě byl sporák, litinový sporák, ve kterém hučel oheň, a ve velikém hrnci se vařila voda. Stála jsem u okna, na svícnu odšroubovaném z klavíru visely čtyři řetízky přibité na rožky desky, na kterou se dávala závaží decimálky, na té desce byl ohromný asparágus, který se ohýbal a jeho větvičky visely až dolů, kde se dotýkaly dvou zrcadel ležících mezi ostěním toho okna. V koutě pokoje stála mosazná secesní postel na mosazných kolečkách. Ostatní nábytek byl venku, židle a stůl, a pak oválná stolička, na které stál rozštípený kmen stromu, v jehož útrobách asi měly divoké včely hnízdo, úl.

A ten mužský znovu nabral na rejžák vodu a dál soustředěně drhnul podlahu, kořínkový kartáč skřípal a stahovací lampa sví-

tila rejžáku na cestu. A tam dole, na prvním dvorečku zase jsem slyšela mocný úder vody, kterak pleskla na cementový dvoreček, pak kdosi tam v prvním patře otevřel dveře a rozletělo se na dvůr světlo a zase zhaslo tak, jak kdosi tam nahoře za sebou zavřel dveře, slyšela jsem kroky, jak sestupují točitými schody, vdula jsem se rychle za dveře otevřeného záchodu, trnula jsem, zdali pak ten, kdo sestupuje po schodech, zda nepůjde na tenhle záchod, protože v tomhle stavení bylo všechno možné, ale oddychla jsem si, až když ten, kdo sestoupil na dvorek, pokračoval v chůzi tam, na dvoreček první, vyšla jsem ze záchodu a slyšela jsem, jak ta blondýnka znovu vychrstla kbelík vody, a zřejmě pod nohy toho, kdo před chvílí sestoupil z prvního patra, kdosi strašlivě zakřičel, a pak jsem slyšela jen samé nadávky, jednu krásnější druhou, blondýnka jako by celý večer čekala jen na tuhle chvíli, mu teď vynadala a tím se uvolnila na útraty toho, kdo jí přišel pod kbelík. Já jsem čistotná, ne že ne! Já si na čistotu potpím! Setsakramenskej barák, hrom do všech nájemníků a jejich hostů! Hrom do těch svateb v domě! Hudroval ten ženský hlas, oblečený do kalhotek a podprsenky slézové barvy. A já jsem si dodala odvahy, trnula jsem, že zase ten, kdo před chvílí sestoupil z prvního patra, že zase musí nahoru, slyšela jsem, jak skoro pode mnou, jak pod dvorkem, tam někde v hlubině sklepa, kdosi nabírá lopatou uhlí, které tupě padá z lopaty do plechového kbelíku.

Pane doktore, zakašlala jsem, slyšíte mne? Pane doktore, nevíte, kdy se vrátí paní Líza a její manžel?

A ano, ten, kterého jsem oslovila, držel dál rejžák, teď jej hodil do kbelíku a rozhodil vyždímaný hadr a stahoval z podlahy špínu.

Oběma dlaněma jsem se opírala o dvě zrcadla mezi okny, viděla jsem, že ten mužský má modré oči a hřbetem ruky si stahnul pot a pak se smíchem mi řekl, že paní Líza šla přes vodu, že se brzy vrátí, že jestli chci, tak mohu počkat u něj, že mi dá ke kamnům židli.

A těžce se narovnal, a když se jeho hlava zatřpytila ve světle žárovky, viděla jsem, že má málo vlasů, teď rozhazoval rozevřené noviny, aby se po nich dostal ke dveřím a nenašlapal si, měla jsem dojem, že to je fotbalista, který už dávno přestal hrát. Pak mi nabídnul ruku a odvedl mne ke kamnům, pak se plesknul do čela a vyšel znovu po novinách ven a vrátil se se židlí. Posadila jsem se a bylo mi příjemně, už mi začínala být zima, a kamna příjemně hřála, ten doktor vzal lehce kbelík, vynesl jej na dvůr, slyšela jsem, jak vylil špínu do kanálku, ale ten kanálek neodtékal, žbrblal, dával se, pomalu jen odtékal, aby najednou pojmul na jediný hlt všechno to, co do něj kbelík vлил. Tak nějak si ten kanálek oddychnul. A muž, kterému jsem říkala doktor, a který s tím doktorem souhlasil, nalil do kbelíku vřelou vodu, pak vyšel na chodbu a dotočil z kohoutku studenou. Pak kdosi capkal dvorem, slyšela jsem, jak se kroky zastavily, cítila jsem, že se někdo dívá do místnosti, slyšela jsem, jak kbelík cvaknul na dlaždičky dvorka, ale pak kdosi jej zvedl a pokračoval po schodech na své cestě vzhůru, do prvního patra, kde ten kdosi strašlivě zavyl, tak si teskně oddychnul, jako ten kanálek, když váhal a váhal, a najednou slupnul s hrůzným zvukem celý ten kbelík špíny.

Podle barvy hlasu, že jste z Moravy, řekl doktor a znovu poklekl, a pak se zhroutil na všechny čtyři na podlahu, aby dál pokračoval v drhnutí kořínkovým kartáčem, a dál stahoval hadrem špínu a dál ji ždímal do kbelíku. Jsem, povídám.

Pamatujte si, všechno, co za něco v Praze stojí, je z Moravy, já jsem z Moravy taky... Ale pozor! Všechno to, co je na mně krásný, to všechno je z malého českého městečka... zasmál se a se zalíbením si prohlížel svoji podlahu a pokračoval... ale já jsem z toho mého městečka musel utýct, protože jsem to doma už nevydržel. Jednoho dne jsem se kolem sebe rozhlídnul a spráskl jsem sám nad sebou ruce. Ani jsem si nevšimnul, že tak dlouho jsem byl mladej pán, že tak dlouho jsem chodil v krásných šatech šitých v Praze,

tak dlouho chodím v botičkách kupovaných od Poldi Gutmana, tak dlouho si vybírám krásný kravaty do ještě krásnějších košilek kupovaných na Příkopech, tak dlouho nosím klobouky kupovaný od Čekana a jelenicový rukavičky taky. Sprásknul jsem nad sebou ruce, protože jsem se rozhlídnul a uviděl jsem to, že bydlím s rodiči a bratrem Břet'ou ve čtyřech pokojích a já sám mám krásnou knihovnu v pánském pokoji, že zkrátka jsem si ještě nic nezasloužil a už se mám jako císař ve Frankreichu, a tak jsem s hambou utekl z toho krásného bytu v pivovaře a zastavil jsem se zklidněný až tady, v týhle cimře, bývalý kovářský dílně, cimře, kde nebylo nic, kterou jsem si musel sám vymalovat, nalíčit, sám si opatřit nábytek, a tak všechno, co tady mám, je moje, za moje prachy, který jsem si vydělal na Kladně, v Poldince, v té krásné hlavičce s připálenou kadeří od hvězd... A tak jsem muž, který je korunován hvězdami...

A proto umejváte tu podlahu? zasmála jsem se.

A víte, že právě proto, když chcete být stylově čistá, musíte se zaostřit, pravil doktor a držel hadr, ze kterého crčela špína, a tak zasněný, s posunutým okem vyprávěl dál... já nechci mít víc, než mají ti druzí, já se chci dostat k těm druhým tím, že dělám, nebo se snažím dělat a žít tak jako ti druzí, právě toto, co teď dělám, je mojí poetikou, je mojí poezií, kterou jsem svobodný, aspoň si to myslím, že jsem svobodný. Proto jsem opustil tu moji knihovnu, můj psací stůl potažený hnědým sametem, opustil jsem kachlová kamna, ve kterých zatápěla naše služka, opustil jsem vybraná jídla, která mi chystala moje maminka, sklep plný otcova vína a piva...

Zvedla jsem oči a zjasněla jsem vzpomínkou... Ano, já jsem taky z jedenácti pokojů, a dokonce jsme měli služky dvě a já jsem měla bonu a tatínek měl studebackera a svýho šoféra a tatínek měl svůj sklep s vybranými francouzskými víny a kartony irských a skotských whisky a moje ložnice byla ve stylu Ludvíka Čtrnáctého, tatínek měl svoji pracovnu v anglickém stylu, celou stěnu zdobe-

nou nabíranými záclonkami, s`evreské vázy v každém rohu a stěny plný holandských originálů, protože tatínek nakupoval dříví po celém světě, protože byl dvorní rada, a maminka měla ložnici...

Doktor rozlil rejžákem vodu na zbytek špinavé podlahy a přerušil mě... A tu vaši vilu, ten váš byt, jste opustila sama od sebe? Utekla jste z domu? Ne, zarazila jsem se, víte přeci sám dobře, jak to bylo, když skončila válka... Bylo mi šestnáct let, když mne odvedli do tábora a nejen mne, ale i moje rodiče, nevěděla jsem, kde je můj bratr Karli, kde je moje sestra Wutzi, to až pak v táboře jsem dostala zprávu, že Karli byl raněný u Stalingradu, dostal to do brady, Wutzi, ta utekla za svým manželem někam do Holandska, a můj bratříček Heini byl chlapec a tak nás vodili do cihelny na práci, a tak jsem i já byla vinna za to, že Němci prohráli válku, já, které bylo šestnáct let...

Narovnal se, zakroužil rameny, pak sladce zavyl a řekl... Je to hrozný, ale za prohranou válku trpějí i ti nevinní. A potom, oko za oko, zub za zub, to platilo ještě ve Starém zákoně, tahle válka díky krutosti totální války nastolila heslo... Za jedno oko oči obě, za jeden zub celou sanici, ale! Jsem hotov, vidíte to? Zvedl se a vítězným gestem napřáhl ruku a ukázal mi čistá prkna, která voněla rejžákem a mýdlem.

Pak jsem vyšla na dvorek, tam naproti v prvním patře toho domu, kde měla bydlet Líza, tam bylo pořád tma, pouze v přízemí, tam zářilo světlo v bytě té saturnálské blondýnky.

A potom jsem s doktorem přinášela do jeho čistého pokoje stůl, a potom židle, vnesli jsme ten rozpůlený kmen s včelím divokým hnízdem, a potom jsme dali ubrus, a doktor přinesl sklenici od jogurtu, ve které byly zastrčeny tři karafiáty, a potom doktor stáhnul žárovku stahovačky, vzal noviny a obtočil je tak a svázal na drátě, že ty noviny vytvořily kornout, který prudce osvětloval jen bílý ubrus a zářící karafiáty, a potom přinesl doktor a postavil na stůl veliký džbán a nalil do něj čtyři lahve piva a nabídnul mi, abych se napila...

A já jsem seděla s cizím mužským, který seděl naproti mně a nedíval se na mne přímo, tak nějak se díval sice na mne, ale jen cípem oka, díval se mimo mne, ale já jsem cítila, že se na mne nedívá přímo jen proto, aby mne líp viděl, tak nějak jako kuň. A pivo bylo dobré, a v kamnech hučelo, protože doktor přikládal rozštípaná stará prkna...

To je tady krásně, vidíte, zvolal doktor pyšně, můžete se mi pak divit, já na neděli jezdím k matce, k rodičům, ale jak se zase vrátím vlakem, tak jen vystoupím, tak utíkám z nádraží a běžím tak rychle a oddychnu si, až když odemknu, otočím vypínačem a jsem už zase tady, doma, když zatopím si v těchto kamnech, když si dám do skleničky čerstvou květinu, když na bílém ubrusu otevřu si knížku, když si přinesu od Vaništů přes ulici džbán piva, můžete se mi divit?

Pane doktore, něco jsem vám přinesla, to si dneska ale štrejchnete! Ozval se otevřeným oknem altový hlas. Polekala jsem se, a tam v okně stála ta saturnálská blondýna, polekal se i doktor, a tam stála od pasu nahoru se zdviženými rukama ve slézové podprsence a držela a podávala nadšeně talíř a kastrůlek, ze kterého se kouřilo.

Doktor vzal talíř a kastrůlek, přivoněl a zaradoval se.

Ó, magnat magyar gulyás, ze zadního hovězího guláš, to si ale hned dáme, jak jste to, paní Beranová, uhádla, že nic doma nemám? A hlavně, že máme hlad!

A čistotná blondýna se usmála, otočila se, masitý zátylek jí hrozil prasknutím, odhrnula šlahouny divokého psího vína a její stěvíce cvakaly energicky dvorkem, pak se zvuk stěvíčích podpatků zpomalil na schůdcích vedoucích dolů, tam do jejího pokoje.

Kdo to je? vydechla jsem.

Doktor držel chléb, tak divně jej držel, pižlal tupým nožem krajíce chleba a chtěl něco říct, ale raději odložil ten chleba i nůž a řekl...

To je paní, která bejvala za mlada slečnou v baru, kelnerkou

v Hamburku, dvacet let kelnerkou, proto je tak čistotná, teďka dělá u Zlatý husy umývačku nádobí, říkají, že nikdy tak čistotnou ženskou tam neměli, proto jí dávají kastrůlky pro ty její šamstříky. U Zlatý husy umejvá nádobí, tady celej večer umejvá dvůr a čistí svůj nábytek, a umejvá i ty svoje umělý kytky. Asi je do mě zamilovaná, protože když mi přinese kastrůlek, tak si nevím rady, jsem rozpačitý a stydím se...

Vy se ještě stydíte? zvedla jsem oči.

Teď už tak ne, to jsou jen zbytky studu, ale víte, já patřím do generace, která se ještě styděla, do pětadvaceti let jsme se styděli. To asi bylo tím, že jsme nechodili s holkama do školy pohromadě... Víte, ale nakonec jediný, co na mně je hezkýho, tak je to, že se ještě rád červenám, že se stydím... A druhá věc, která mi sluší, je to, že mám eř, že tak trošku při tom eř šišlám. Loni jsem navštívil lékaře, a přál jsem si, aby mi zbavil toho eř. A on mi poslouchal, a pak řekl... Tak hele, už jste v letech, už vám vypadávají vlasy, už na vás není toho nic moc. Jediný, co na vás je hezký, je právě to eř... to si nechte, a dostanu od vás za poradu sto padesát korun... Hovořil doktor, a postavil kastrůlek, a znovu se snažil ukrojit krajíce chleba, tak nějak se mu ten pecen vysmekával, a já jsem si teprve všimla, že má zrasované ruce, takové ruce, jako mají lidé na venkově, jak vinaři, jako ti, co okopávají brambory a zeleninu. Když konečně ukrojil krajíce, sesbíral z ubrusu drobčky... Podal mi lžici a jedli jsme lžicí, tak nějak jsem se polekala, jednou jsem si vzala já, podala jsem mu lžici, pak zase jedl ten guláš on, vrátil mi lžici, přikusovali jsme chleba, tak nějak jsme jedli, jako se jí o svatbě polévka novomanželi z jednoho talíře a jednou lžicí. Ach, ty krajíce chleba, ty moje hypany chleba!

Volal doktor, co já jsem se najedl mazaných chlebů! Sestavit všechny ty krajíce za sebou jako podrážky turistických bot, tak bych s těmi krajíci došel do Vídně, co do Vídně, ale do Paříže! Totiž moje maminka mi mazala krajíce na tenko, tak jsem si raději

mazával krajíce sám. Já jsem hrozně rád sádlo, jako chlapec, když maminka nebyla doma, dával jsem si husí, nebo sádlo z kachny do hrníčku. A k tomu chleba a to sádlo jsem jedl lžičenkou, trošku soli a trošku pepře do té pochoutky a načnul jsem si pivo, protože já jsem, mladá paní, bydlel celých čtyřicet let v pivovaře...

Povídám... Ale já nejsem mladá paní!

Tím líp, tak já jsem k té husí pochoutce pil pivo! To víte, zabíjeli jsme třikrát do roka prase, a těch kbelíků sádla! Ale maminka mi mazala vždycky tenounce ty krajíce, a tak jsem si mazával sám, když se maminka nedívala, tak jsem si mazal na prst sádla vysoko, a hned jsem otočil krajíc vzhůru, aby maminka neviděla, protože když by mi chytila, tak by mi peskovala... Bude ti z toho špatně! A tak jsem si s maminkou hrával dvacet let a víc s tím mazáním chleba, ale zůstalo mi to i dneska, protože já pořád jím nejraději mazaný krajíce sádlem, i do práce si беру dva mazaný krajíce sebou, a i když tady maminka není, tak hned obrátím krajíc mazaným dolů. A tak se mi i v tom mém životě stává, že mi ten krajíc padá tím mazaným dolů...

A tu chvíli, kdy jsme dojedli ten magnat magyár gulyás, tam na proti, tam nahoře, nad bytem té čistotné paní, tam se rozsvítilo světlo, rozletělo se okno na verandě, zvedla jsem se, pokrčila rameny.

Děkuji, povídám.

2

Stála jsem na dvorečku ve tmách, jako na parníčku dolů vedly schody, tam svítilo okno té čistotné paní, která teď ležela na kani, natažená, těsně u okna a četla si, ty její okuláry jí vrhaly na tváře veliké zářící půlkruhy, v prvním patře v otevřeném okně stála Lizaj, rukama se opírala o dvě křídla oken, které se před chvílí rozletěly.

Pipsi, radila mi Lizaj, tady hned kousek jsou dveře, který vedou na chodbu toho našeho děsného baráku.

S napřaženýma rukama jsem nahmatala kliku dveří, ale nemohla jsem ty dveře otevřít a hlas Lizaj volal... Musíš pořádně zabrat, kolnem do těch prokletých dveří! Raději počkej, Wulli ti jde naproti!

A pak jsem slyšela, jak kdosi na chodbě sbíhá ze schodů, v matném skle dveřních náplní se rýsovala mužská postava, která brala za kliku, a pak ještě jednou a pak se rozletěly ty dveře, drhly dovnitř navátý písek a omítku a z chodby se do teplého večera vdul průvan odkudsi až ze sklepa, chladný a spařeným zelím páchnoucí vzduch a tam stál Wulli, ten, který s námi kamarádil ještě za války, od té doby jsme se neviděli, trošku poblednul, ale byl to on. Vlastně s námi, kamarádil s mým tatínkem, a vlastně tatínek jej neměl ani tak tuze rád, protože Lizaj, Wulliho manželka, byla u tatínka zaměstnaná, jako účetní. A tu tatínek měl rád, protože tatínek jí diktoval všechnu korespondenci. A Wulli mne na chodbě objímal, pak o jeden schod stoupal vzhůru, kráčela jsem za ním, vešli jsme na pavlač, kde bylo otevřené okno, přistoupila jsem k oknu a viděla jsem celý ten dvůr dole, tu vysokou zeď, to stavení s pavlačí v prvním poschodí, a v přízemí rozsvícený pokoj, s oknem, ve kterém na decimálce a řetízcích visel a tvořil krásný koš ohromný asparágus. A už přišla Lizaj, a objímala mne, a líbala mne a rozplakala se...

Kde jsou ty zlatý časy, to se scházíme zbědovaní, co?

A pozvala mne do svého bytu, do kuchyňky přehrazené napůl skříněmi, za kterými byla postel a okno na pavláč, a pak už jen mne mohla uvést do pokojíku.

A pak jsme seděli na gauči, okna jejich pokoje vedla na ulici, v jednom okně mdle svítila plynová lucerna, duněla auta a Wulli přinesl ze sklepa moravské víno, třesoucí se rukou rozlívá sklenky a já jsem se na ně dívala nechápavě, protože oba dva strašlivě naříkali, jeden přes druhého mi vykládali, jak to oba dopracovali jen proto, že Lizaj byla Němka, Rakušanka a Wulli sice Moravák, ale protože si ji vzal a svatbu měli zrovna v té době, kdy se popravovali vlastenci za to, že partyzáni zastřelili Heydricha. Když skončila válka, tak oba byli v kriminále, Wulli půl roku a Lizaj rok, i když utekli sem do Prahy, nakonec je i tady našli a potrestali je za co? Že Lizaj byla tenkrát tajemnicí oberlandrátu a každý udání, které na sebe posílali Češi, tak házela do kamen.

Ale já už vím, kdo to všechno zavínil, do krku se nechám píchnout, že to zavínili židi! volal Wulli a prstem se píchal pod bradu.

Lizaj přikyvovala a metala očima tak, jak metávala, když se začalo hovořit o židech, židé to byli, kteří zavínili to, že Wulliho velkoobchod ohlásil úpadek, židé to byli, kteří způsobili, že vnutili Němcům válku, a nakonec židé to byli, kteří způsobili to, že Říše válku prohrála, i když ještě ty poslední dny, kdy ještě v Hodoníně byli říšští vojáci, ještě toho posledního dne Lizaj tvrdila, že Říše válku vyhraje, protože má tajnou zbraň. Teď tady seděli na gauči přede mnou, nezměnili se ale vůbec, Lizaj vedla ty samé řeči, a Wulli se sytil tím, že přijde odplata, že svět to takhle nenechá, že když nic jiného, že bude bezatomové pásmo a on, bude zase obchodní cestující s čokoládou, že bude mít zastoupení západních firem, ale zatím že to nejde, protože židé zase mají navrch a jsou u moci. Seděla jsem a dívala jsem se na tyhle lidi a cosi se mi vzpříčilo, když tak naříkali, a jak jsem viděla, byli spolu, měli o trošku menší byt, než měli, ne že by si žili, ale nedopadli tak, jako

jsem dopadla já a mí rodiče a moje sestra Wutzi a můj bratr Karli. Dokonce jsem se těch jejich řečí polekala, protože mi začínalo docházet, že naříkají jen proto, aby mi nenapadlo, abych je požádala, abych mohla u nich bydlet, aby mi pomohli na nohy, když jsem je navštívila z ničeho nic, najednou jako blesk. Pak chvíli bylo ticho, Wulli když dolíval víno, tak hrdlo lahve jektalo o sklínku, a Lizaj mi položila svoji dlaň na hřbet mé ruky a řekla... Pipsi, co je to s tebou, co se to s tebou stalo? Jak mám zprávy, tak už jsi tady v Praze dva měsíce, ale nehlásíš se, neohlásila jsi se, tak nevíme, co si máme o tobě myslet?

Wulli zvolal... Já jsem přeci s papá sedával ve sklípku, pili jsme spolu šampaňské, ach Pipsi, jak papá mě měl rád, že jsme tenkrát včas neujeli, že jsme tenkrát si nekoupili ty dvě vily vedle sebe u Mondsee, ach jaká škoda, že jsme věřili, že to Říše vyhraje, že jsme...

Ale Lizaj jej přerušila... Nech to, jsme obětí doby, vlastně co by tady měla říkat Pipsi? Přišla o všechno, i o ty Losiny, o všechno, přišla i o všechna konta ve Švýcarsku, ale já se nechám píchnout do krku, zdali ta konta nemají židi, papá přeci obchodoval s židovskými firmami, já to musím vědět, ale kdopak by se hlásil, že je dlužen, když válka skončila špatně pro Němce, a hlavně, když papá umřel, a kde jsou jeho doklady, o tom nikdo neví... Ale co to je s tebou, Pipsi?

Co by bylo, povídám, nechtělo se mi být na světě, od šestnácti let to jde se mnou s kopce, nedovedla jsem se přizpůsobit, jako někdo...

Jak to, jako někdo, co to říkáš, Pipsi, já dělám jako úřednice a za svoji dřinu mám osm set, a tady Wulli že dře jako kovářský dělník a má ubohých tři tisíce za měsíc, tak ty nám to ještě vyčítáš?

Ale ne, povídám, já se nedovedu přizpůsobit jako někdo, a tak, když jsem se zamilovala do džezovýho kytaristy a když už jsme měli ohlášky, a když už mne poslal do Prahy ke svý mamince,

abych připravovala všechno na naši svatbu, tak za měsíc jsem se dozvěděla, že ten můj poklad, ten můj jazzový kytarista si vzal džezovou zpěvačku a ujel s ní do Vídně, kde se vzali... a tak jsem nechtěla už žít, nechci žít ani dneska, ale přeci jenom, když se mi nepovedla sebevražda, všechny prášky jsem zase vydávila, tak jsem zůstala na světě, ne že bych chtěla, ale už nemám sílu pokusit se podruhé o to, nebýt na tomhle světě.

Seděla jsem na okraji křesílka, ruce v klíně, seděla jsem tady jako sypánek, jako neštěstí. Vlastně proč jsem jen sem přišla? Viděla jsem, že jsem tady cizí, že to je to samé, jako ta moje druhá maminka, ta maminka toho mého jazzového krásného prevíta, který mne poslal na Žižkov, ke své mamince, abych tady připravovala svoji svatbu, s ním, který utekl se svojí milenkou do Vídně a tam si ji vzal. Viděla jsem, že tito dva bývalí přátelé tatínka jsou na trní, že trnou, jen abych něco na nich nechtěla, totiž pochopila jsem, že tenkrát bývali milí na celou tu naši rodinu, že tenkrát bývali poctěni tím, že je papá pozval k nám do vily, tenkrát se Wulli mohl přetrhnout úsluhami, pozornostmi i ke mně, protože tatínek měl ohromné jmění a měl velké slovo nejen ve světě dřevařských firem, ale vůbec. A teď tady sedím, přišla jsem zanedbaná, dokonce jsem najednou sebe samu uviděla, a než jsem mohla se zvednout a odejít, tak Lizaj mi začala domlouvat.

Hele, Pipsi, přeci takhle to s tebou nepůjde, Pipsi, chud'ato, jen se na sebe podívej. No tak bože, utekl ti s jinou! Tak si najdeš, nebo osud ti najde druhého, copak takhle můžeš jít mezi lidi a s takovýma vlasama? Jen se na sebe podívej, copak můžeš jít do tramvaje s takhle natrženou sukni? A podívej se na svoje střevíce, takhle sešmaťchané boty nemůžeš přeci si natáhnout a jít do práce, přeci pracuješ v hotelu Paříž, je to tak? Přeci máš ještě ten byt v Píšťanech? Tak se vrať nazpátek, tam máš svoje bydliště, tam si najdi práci, přeci ten nábytek, co tam je, tak ten nechal podle svých návrhů udělat papá, nebo ne?

A zvenku, tam na dvoře se zvedal zvuk, tak jako po odstřelu v lo-
mech, pak sypaní a drobné údery. Wulli vyběhl na chodbu a volal
mne, měl radost, co se tam venku děje, protože jak jsme tak seděli,
tak trnul, že je požádám, aby mi pomohli ne bydlet, ale žít, teď
tam na dvoře se zvedal dým a prach, všechna okna se rozsvítila,
vyběhl i doktor, teď stál ve veřejích a naslouchal a díval se na to,
jak ze střechy kůlny se sune omítka a kamínky, omítka zdi tyčící
se až do nebe. A Wulli křičel a ukazoval otevřeným oknem... Tak
tohle to je to naše bydlení! Každěj tejden se utrhně tahle omítka,
a takhle, někdy i nad ránem, se to sesype s děsným randálem nej-
dřív na kůlny a pak dolů na dvoreček, v té jedné kůlně máme slo-
ženou naši ložnici, a ta je už zasypaná prachem, protože tam za tou
zdí jsou přilepený gigantický dílny, ve kterých výzkumný ústav
zkouší, jak jsou silný hřídele, řezají je, a když se hřídel rozlomí
na dva kusy, tak ta rána oťrese i naším barákem... volal Wulli, ten,
který býval obchodním cestujícím za první republiky, když ještě
bývali majitelé velkoobchodů i obchodů židé, kdy chodil do kavár-
ny, kdy chodil do Sokola, kdy si žil s ostatními Moraváky ve měs-
tě, než se zamiloval do Lizaj, do Němky, kdy vsadil na to, že Říše
to vyhraje a on bude tím, kým by chtěl být, velkým pánem, který
má mercedesku. Teď tady křičel, já jsem se na něj dívala, a byl mi
tu chvíli protivný, protože Lizaj byla vždycky Němka, dokonce
s mojí maminkou se jela podívat do Vídně, když tam přijel s ar-
mádama Hitler... ale Wulli, který se jmenoval Slávek, Slávek byl
Moravák, dokonce neuměl ani pořádně německy hovořit, ani číst,
všechno mu musela překládat Lizaj, tak ten Slávek vlastně, když
se žení za Protektorátu, tak musel pevně věřit, že to vyhraje Ně-
mecko, a tak se ani nenadál toho, co se stalo, co nemohl ani nyní
připustit, že on se mýlil, že měl zůstat sokolem a Moravákem, jako
byl ten čas, kdy obchodoval a byli v zemi židé tak jako ostatní...

A Wulli zavíral okna a divadelně se kuckal a pak v pokoji pokračo-
val... Jedině doktorovi to dělá dobře, ten jak je někde malér, tak

u toho musí být, viděla jsi jej, tam na dvoře? Teď se bude procházet dvorkem, zvedat cihly, kusy omítky... Ale kdo tady má bydlet? Přijdou sice zedníci a nahodí zase tu omítku, ale za tejdén to zase sletí, děsná šupa a zeď je strhnutá, plná střecha a plný dvůr, jako na doktorovu objednávku, tak mu to dělá dobře, zrovna tak jako ty svatby v domě. Pozve kamarády a tak dlouho chlastají, že zůstanou ležet, takže ta partaj z patra nad ním se bojí jít do sklepa pro mlíko, pro uhlí, ano, pro mlíko a pro uhlí...

A tu chvíli mi napadlo, že vlastně Wulli hovoří jen proto, opravdu jen proto, abych neměla čas říci to, co mi nepřišlo ani na mysl, ale tak jsem to teď řekla. Povídám... Totiž já jsem v děsné situaci, já vlastně jsem tady v Praze jen tak... Nemám podnájem.

Lizaj spráskla ruce... Cože, ty nejseš přihlášená?

Wulli se toho polekal, bál se to všechno domyslet a křičel dál...

Tohle jsme si nezasloužili, takovej studenej barák! V zimě, když musíme jít přes pavlač na záchod, ve kterým zamrzne i voda v kbelíku, ano, náš splachovací hajzl je na kbelík! To se ví, doktor tam má záchod taky venku, musí vyjít na dvůr, ale on si ten hajzl chválí, všechno si tady pochvaluje, všechno se mu tady líbí, všechno chválí, i ten záchod venku! A kdybys, Pipsi, viděla, když přijde déšť, když přijde průtrž mračen! Celej ten horní dvoreček je pod vodou, nedostaneme se ani do prádelny, chodíme po prknech a musíme hnát vodu dolů, košťatama, jako by to byl náš dům, ale Pipsi, my jsme tady v podnájmu, my ani nemáme dekret na byt, my vlastně jsme na tom skoro jako ty, jedinej doktor, tomu se tady všechno líbí, plnej ten pokoj vedle něj byl samejch malířů, kumštýřů, kteří si mysleli, že z nich budou umělci, ale museli odtud taky, protože nikde nepracovali, a tak je nemohli přihlásit ani tady...

Lizaj si oddychla a znovu předstírala, že se polekala...

Já se to, Pipsi, bojím domyslet, to znamená, když nejsi přihlášená k trvalému pobytu, tak vlastně ani nemůžeš být v Praze zaměstnaná...

A Wulli dál křičel, vbíhal do kuchyně, kolem almar vyjel jako při hokeji, když se objíždí branka, a dál lamentoval... Pipsi, my tady bydlíme taky jen na čestný slovo, na to, že už se to promlčelo, že majitelka domu je naše příbuzná, tetička, ale buď ubezpečená, kdybychom tady měli trvalé bydliště, kdybychom měli nakrásně dekret na tenhle byt, tak bychom tě přihlásili tady, u nás a měla bys po starosti, ale ruku na srdce, tohle to není byt ani pro nás, natož pro tebe, tady když přijdou v létě průvany a větrný bouře, tak ten dvůr je taková vířivá pračka, všechny papírky ze sousedství, všechno listí až z Kotlasky, všechno ten vír nasává a tady se to točí, a teď všechen ten svinčík, co napadá z té hrozná zdi, tak to všechno stoupá na hřebeny střech, ale dál to nemůže a tak to zase vír strhává dolů, a plná chodba je papírků a prachu a písku a plná chodba je listí, ale doktor ten se jedinej tady má, chodí na zámeček a tam každěj pátek si přečte ohlášky a už tady v baráku zve hosty a dělají svatby v domě, to jest chlastají a je jim jedno, jestli je vítr a dvůr zasypanej papírkama a prachem nebo jestli je dvoreček plnej vody, dělají svatbu v domě a chlastají a zpívají, když takovej vítr ustane, tak ten dvůr se podobá odpadkovému koši, tolik je tady svinstva, a dokonce sem chodějí sousedi, aby si posbírali prádlo, hadříky, plínky, všechno přiletí sem a odtud to nemůže, je to hrůza, kolikrát když jdu z práce, tak ten průvan mi přilípne už na chodbě plínku, mokrou plínku na hubu a já se z toho osypu, já nesnáším dětský mokry plínky, někdy to je tak, jako by za větrný noci shora kdosi sem vysypával obrovský kontejnery, ten náš dvůr a ty kůlny a baráky tvoří obrovskou popelnici, a vítr o ty naše střechy hvízdá a píská, nemůžeme spát tím vichřením, a když vichření není, tak zase tam naproti řvou kamarádi doktora, když slavějí ty jejich svatby v domě, ve kterým my sice bydlíme, ale ani ne jako podnájemníci, protože nemáme na tenhle děsněj byt dekret...

Lizaj se usmála a řekla... Mít dekret, tak už jsi nás tady dávno nenášla, už dávno bysme si to vyměnili a bydleli někde jinde, všude

jí třpytily slzy a skla, ale co dělat? A kráčeli jsme podle třešňové zahrady, pak se setmělo pod železničním mostem, s rachotem projížděl nákladní vlak a most se prohýbal a duněl a ohlušoval, prošli jsme stínem a tam, když jsme vyšli, už bylo jen slunce a jen voda a jen zelené vrbičky a do dálky se táhnoucí řeka.

A můj snoubenec mi vyprávěl, vlastně ani ne tak mně vyprávěl, jako sám sobě vyprávěl, zpovídal se, aby nemusel myslet na tu ženskou tam v brýlích, vypravoval mi o tom, jak odtud, od řeky táhnul takový vítr, že někdy, když šel do školy, tak tam na rohu pivovaru se musel vrátit, vítr by jej odnesl do polí, do řeky, ve které chytával, když bylo pěkně, rybičky, protože rybičky rád jedl, povídal mi, že nachytl vždycky karásku a ouklejí, kolik chtěl, a doma je matička upekla na sádle tak, že se daly ty rybičky chroustat jako preclíky, tady u těch vrbiček jsem se koupával nejraději, tady býval písek, tady jsem se opaloval, tady jsem jako student míval pod hlavou trestní zákoník a opaloval jsem se, dovedl jsem nic nedělat a jen tak ležet a opalovat se a jen se koupat, ta voda, když jsem do ní vstoupil, byla pořád neopakovatelná, a pořád pro mne je, já jak můžu, tak se musím koupat, koupání mi uvádí ve vytržení, vyprávěl a zase sbíhal k vodě a zase si chrstal do tváře vodu a já jsem se usmívala a byla jsem ráda, že dovedu naslouchat tomu mužskému a hned jej překládat, hned vědět, proč takhle mluví, že to jen proto, aby se pomalu a zvolna uklidnil, zklidnil, jak se polekal tam té ženské v brýlích, viděla jsem, že bude mi vyprávět dál a dál, že možná by pro mne bylo lépe, kdyby mlčel, protože tím, co říkal, přeci jenom pořád miloval tamtu ženskou...

A tak když si znovu omyl tvář, přešli jsme úvozem a podle šípkových keřů k pivovaru a můj snoubenec mi vyprávěl o tom, jak tam v pivovaře, jako kluk, střílel ze vzduchovky ptáčky, vidíte, zvolal, celý ten pivovar má kolem dokola zeď a u zdi jsou kolem dokola stromy a na těch stromech bývalo tisíce ptáčků, sýkorek a zvonků, strnadů a kosů, pěnkav a v zimě stehlíků... a já jsem je střílel a ne-

věděl jsem proč, často jsem tam pak stál, držel jsem zastřeleného ptáčka v hrsti a plakal jsem nad ním, abych druhý den zase stál, zalícil a pak další ptáček padal pomalu dolů, já jsem nikdy nevěřil tomu, že jsem ptáčka trefil, a když jsem jej trefil, udělalo to jenom pink! nevěřil jsem, že ptáček může být mrtev od pouhého pink! a zase jsem bral jej do ruky a zase jsem plakal, ostatně sama jste to tam u branky viděla, ani jsem se nenadál, že bych někoho takhle postřelil, tak, jako jsem střílival pod krovy sladovny a spilky, holuby, krováky, holoubky, kteří tam bydleli pod krovy, kteří tam měli mladé, a zase já jsem tam stál a zamířil, musel jsem zamířit a musel jsem stisknout kohoutek, a zase jsem musel se dívat, jak holoubek padá, ta vzduchovka nestačila, aby jej zabila hned, jako malého ptáčka, holoubek pajdal, měl poraněné křídlo jako křídlovaná koroptev, musel jsem jej chytit a rudý hambou zaškrtnit, zrovna tak, jak všechny ty moje a mnou křídlované holubice, které jsem opustil, které opustily mne a teď se mi vrací.

A pak jsme stáli před branou pivovaru, divila jsem se, kam jsem se podívala do toho pivovaru na nádvoří a na zahradu, všude jsem viděla jen nepořádek a smutek, docela všechno to tady bylo jinak, než mi vyprávěl můj snoubenec, myslívала jsem, podle jeho oslavných řečí, že ten pivovar je botanickou zahradou, takovým palácem, že všichni, kdo jsou v pivovaře, že jsou krásní a ušlechtilí, ale když můj snoubenec mi řekl, že se tam podíváme, chtělo se mi tu chvíli všechno, jenom ne abych tam vešla, měla jsem odpor k tomuto pivovaru, ne že tam byla jeho minulost, minulost mého snoubence, ale že jsem se hrozila toho, co to tam vidím. Ale on viděl tam už něco docela jiného, viděl tam to, co už tam nebylo, a ani to asi jinak nemohl vidět než očima vzpomínky, jak říkal, že to říkával Novalis, té vzpomínky, která je druhá přítomnost. A pak vešel do pivovaru, já za ním, kráčeli jsme zahrádkou před okny, tahle zahrádka byla tak zpustošená, jako by tady v tom pivovaře už dávno lidé nebydleli. Ukazoval mi, kde byly buxusy, kde byly květiny,

kde podle plotu se táhly lískové ořechy, pod kterými na jaře kvetly tisíce sněženek a bledulí, ukazoval mi na stěnu dlouhého stavení, ukazoval mi okna, kde bydlel, ale tahle okna už byla jiná, už byla ta moderní, zasazená do zdi nedávno, ještě ani ta futra nebyla natřená a zeď, kdysi béžová, teď byla ohozená jen vápnem, tak jsme podle toho dlouhého deputátního stavení přešli až tam, kde můj snoubenec mi ukazoval, kde bývaly skleníky, pařníky, kde byla zelenina, kde při zdi byly stromky, kde podle zdí se táhla vinná réva, ale tady byly jen poházené součástky rozebraného auta, zarostlého lebedou, vůbec celý ten pivovar, kde byla volná plocha, tam všade bujely obrovské metlice lebedy, vítězné lebedy nad kdysi zelinářskou zahradou. A když jsme vyšli na dvůr, tam, kde můj snoubenec říkal, že byly aleje švestek a rynglí, aleje ořechů a aleje jablek, a aleje hrušek a aleje třešní, tam zbylo jen několik neduživých starých stromků, které nemohly už růst, protože na kořenech jim spočívaly nějaké součástky obrovského stroje, jako by sem spadlo letadlo, několik motorů tady leželo a vyčnívalo z vítězné lebedy. Ale můj snoubenec mne vedl dál, ukazoval mi, kde jeho matička měla udírnu, pak ukazoval, kde s Břet'ou mívali holubníky, ale už nikdo v nich neměl poštovní holuby jako Břet'a, ani polské rysy jako můj snoubenec, když byl chlapec, tam, jak říkal, že mívali udírnu, tam mi ukazoval, že tady bývaly posady a v nich služka krmila kachny a husy, najednou se tak zamotal do nesmyslností ten můj klenot, že vyprávěl příběh, kterak mívali a krmili tady kachnu a služka, než jí vyměnila vodu, tak nechávala tu kachnu, aby se proběhla, a ta kachna chodila až tam, kousek sice odtud, pod okna paní mistrové bednářové, tak ta kachna zakvákala a paní mistrová jí otevřela a kachna vešla do chodby a pak vešla i do bytu a paní jí něco dala, a tak to bylo každý den, až matička nařídila, aby služka zařizla tu kachnu, a služka jí vyškubala hlavičku, stiskla zobák na prsa a řízla ji, a pak se šla podívat, jestli se už vaří voda v prádelně, ale zatím ta kachna se zvedla, byla špatně podříznutá a šla pod okna paní mi-

strové, a ta jí otevřela a kachna zakvákala na chodbě, a když vešla ta kachna do bytu, tak tam umřela, a mistr když přišel domů, tak tam našel svoji ženu omdlelou a před ní ležela špatně podříznutá kachna, která dodělávala... Zastrčila jsem si ruce do vlasů a povídám. Proboha, pročpak mi zrovna tohle vyprávíte... A tu chvíli přišel k nám rozzlobený člověk, byl v uniformě vrátného a zlobil se... Co tady děláte?

A můj snoubenec zajásal... To jsem já, pane Řepa, poznáváte mi? Jen se dobře na mne podívejte, já jsem přece tady bydlel ty moje nejkrásnější léta a vy jste taky tady bydlel, na šalandě...

To je právě vono, já jsem bydlel na šalandě, a vy jste bydleli ve čtyřech pokojích... tak hele, tady nemáte co dělat, a vůbec jak jste se sem dostal, a kdo vám dal na to povolení, abyste sem mohl vejít...

A můj snoubenec trval dál ve svém nadšení... Ale já jsem se šel podívat na ta místa, která jsem miloval a mám rád dodneska, přeci tady jsem žil od šesti let, čtvrt století jsem tady žil...

Tady nemáte co dělat, máte svoji vilu, vlastně vy jste vniknuli na pozemek národního podniku, nechcete to tady zapálit? Nemáte u sebe sirky? Musím vás prohledat, protože jsem možná zabránil zločinu, ukažte, jestli ale nechcete, tak zavolám policii, ať vás prohledá ona, veřejná bezpečnost...

A já jsem se dívala a já jsem se usmívala a já jsem byla šťastná, když můj snoubenec zvednul ruce a vrátný jej bantoval a prohledával mu kapsy, zdali nemá sirky, kterými by mohl zapálit pivovar... A teďka, sirky nemáte, ale koukejte odtud mazat, už jednou jste odtud i s vaším tatínkem odcházeli s hambou, už koukejte mazat, to je vám málo, přijít sem, kde jste si žili jako páni a my dělníci s čepicí v ruce jsme se vám klaněli?

A tak jsme prošli branou pivovaru, můj snoubenec se třásl hantou, věděla jsem, že už sem nikdy nevkročí, a taky proč by sem měl chodit? Povídám si, já jsem taky tak jednou se šla podívat do té

naší vily a taky mne tak vyvedli, šla jsem se podívat do Losin, kde jsou teď z naší vily školky pro batolata, a taky se mnou vyběhli, když jsem jim tam řekla, kdo jsem, že se jenom chci podívat, nic jiného než se podívat a tiše zapomenout...

A tak jsme zahrnuli za roh a kráčeli jsme podle pivovarské zdi nazpátek dolů k řece, tam na náplavce a na hrázi jsem už zdaleka slyšela, jak strýc Pepin tam křičí o té pohlavní zdravotě podle spisku páně Batisty, dívky seděly kolem něj a naslouchaly, ale my jsme již kráčeli po kostečkovém chodníčku, maminka stála před brankou a s kýmsi hovořila, ze dvorka se dál ozývaly rány kladivem, tatínek vyrovnával asi ten druhý blatník, slyšela jsem, jak ocelový kartáč dál a ještě zuřivěji drhne rez z kastle citroenu, minuli jsme vilku při tom chodníčku, vilku sousedící s vilkou, kterou před chvílí ten vrátný vyčetl mému snoubenci, přišlo mi najednou a otočila jsem se a tam v okně té vilky, kterou jsme minuli, tam kdosi prstem držel záclonu a díval se na nás, teď sebou pohnul a já jsem viděla, že tam za tou záclonou stojí ta smutná a krásná žena, teď se zablýskly její silné brýle a teď tam tiše stála, dívala se na mne a na toho mého snoubence a já jsem kráčela, vykračovala jsem si to, snažila jsem se jít co možná nejpřirozeněji, v blesknutí jsem viděla svoji postavu, svoje šaty, svoje boty, ještě že jsem se olepila vším tím, co jsem měla podle poslední módy, štěstí že jsem včera byla u holiče a nechala si znovu udělat ten chlapecký účes, ten, který nosí basketbalistky a holky z polepšovny...

16

Slunce zapadalo, mlčeli jsme u večeře, všichni jsme byli unaveni, před chvílí přivedla dívenka strýce Pepina, udělala dokonce pukrle a strýc Pepin zářil, měl vztyčenou hlavu a liboval si... Je to stejně nádherná, řekl, když aspoň jeden z rodiny má vršťák, když mu to myslí, tak jako mně. A proč? Protože já jsem citel evropské renesance, ten samej systém mám v hlavě jako Goethe nebo Mozartek... Břet'a už seděl v čis'ouneké košilce, napomádované vlasy kolem uší a pořád radiovku, teď jsem viděla, že když byl Břet'a mladší, tak musel být frajer, dovedl si uvázat kravatu, dokonce měl vyleštěné drahé boty, i ta jeho Marta teď si oblékla šaty v barvě meruňkové zmrzliny. Břet'a pravil...

Strejdo, víš, jakou by měl radost, kdyby tě viděl tam u řeky pan Batista, jak holčičkám přednášíš vybraný kapitoly z jeho knížky O pohlavní zdravovědě? A strýc Pepin seděl, zíral kamsi do dálky a slzel a prosil.. Jen, Břet'o, hovoř dál, jen dál mluv o mým dalším vítězství...

A pak jsme se rozloučili, maminka mi pošeptala... Kdyby byla ta vaše svatba, tak já nepříjedu, já se bojím, že to bude divoká svatba, já už na to nemám nervy, uděláme si pak svatbu ještě tady u nás, já jsem byla tam v Libni jen jednou, jen jednou jsem navštívila svého synáčka, a co jsem tam viděla, tak jsem se z toho dvorku a z těch jeho kamen vzpamatovala až zase tady, doma, kde jsem si s chutí zaplakala...

A vyšli jsme na dvůr, tatínek rozsvítil a dál vyklepával tu svoji škodovku, Břet'a otevřel pyšně svého citroena, Marta otvírala vrata, a na předních sedadlech i zadních toho zbědovaného auta, tam byly deky, můj snoubenec mi pomohl, abych se tam posadila, Břet'a se vdul k volantů a vycouval a Marta kouřila, přivírala oko, jak cigaretový kouř vzlínal jí do oka, když zavírala vrata... A pak jsme jeli už se světly, ale nejeli jsme na nádraží, vyjeli jsme za měs-

to, a pak projížděli vesnicemi, Břeťa vypravoval, jak odpoledne poslouchal houslový koncert. Jaša Heifetz sestupoval do Břeťovy duše, dokonce se Břeťa rozplakal, jak Jaša jej dojal, to bude asi tím, řekl, že židé z Oděsy jsou neustále plni teskné hudby, David Oistrach a Yehudi Menuhin jsou velcí frajeři, ale pro Břeťu je houslový král Jaša Heifetz, který hraje tak, jako Břeťa hrával gotesa celou svojí duší, gotesa, ve kterém Břeťa vyhrával závratné peníze, tak závratné, že zpychnul a pak zase všechno utratil a nebo zase prohrál, dokonce když prohrál, tak vzal tatínkovi peníze, aby dostal nazpátek to, co prohrál, ale prohrál i ty peníze, které patřily otci...

A citroen vrkal silnicí, házel špatně reflektory, jedním svítil do příkopu a druhým zase někam do větví, drželi jsme se se snoubencem jeden druhého, protože sedadla byla rozviklaná a hrozila v zatačkách, že se rozsypou, překvapil mi Břeťa, že měl takový zájem o houslový koncerty, vzpomínala jsem si najednou, že i tatínek tam v té naší vile rád hrával gramofonové desky, ne koncerty, ale takové smutné houslové skladby a skladbičky, pamatuji se, že měl několik desek, na kterých hrál na housle Helmuth Zacharias, pamatuji se, že jednou tatínek přijel z Vídně a přivezl sebou jako hosta filmovou herečku Olgu Čechovou, byla tenkrát v letech, ale pořád krásná, bydlela u nás celý týden a tatínek ten čas byl docela jinačí, než býval, ta Olga Čechová kouřila jednu cigaretu za druhou, měla dlouhou cigaretovou špičku ze slonové kosti, a sedávala s tatínkem v pánském pokoji a tatínek jí hrál skoro pořád tu samou desku, na které Helmuth Zacharias hrál píseň... Moje srdce... housle jsou... Naslouchala jsem té písni, která nejen tatínkovi a Olze Čechové lámala srdce, ale i já jsem byla hluboce dojata, dveře z pánského pokoje byly otevřené, stála jsem v jídelně a naslouchala jsem Zachariasovi, když dohrál, tak jak jsem přecházela, aby mi tatínek neviděl, tak jsem cípkem oka viděla, jak tatínek je pohnutý, jak má oči plné slzí, jak gramofonová deska se otáčí dál

a dál, jehla jen syčí a ryje do viněty, ale tatínek měl plné oči slz a lehce se dotýkal hřbetu ruky Olgy Čechové. A potom, když Olga odejela a tatínek se vrátil, vzala jsem si obal desky, a ano, tam stál stehgeiger Helmuth Zacharias, maličký žid ve fraku, a měl smutné oči, veliké smutné oči, protože jeho srdce opravdu byly jen ty jeho housle, které držel tak jako matka dítě, jako matka, když by jí chtěli dítě vzít...

A citroen vjížděl do osvětleného městečka a můj snoubenec řekl... Jaša Heifetz, Jaša Heifetz... Břet'o, každej žid si zažil pogromy a morytáty zrovna tak jako ti židi, když je křesťani hnali ze Španělska přes Německo až do Oděsy, ze století do století to byly takový pochody smrti... Hele, já ti půjčím knížku s obrazy Marca Chagalla, žida z Vitebsku, kterej sice maloval ty svoje lásky a ty svoje ženy a ty svoje strejčky sedící za komínem, ty svoje krávy a ty svoje oslíky a ty svoje kvetoucí keře a gigantický kytice, ale Břet'o, v každém rohu obrazu tam leží zabítý žid po pogromu... a to všechno, co umí říct Chagall obrazem, to všechno dovede říct Jaša Heifetz svými houslemi... protože židi jsou jako olivy, které teprve když jsou drcený, tak vydávají ze sebe to nejlepší...

itroen zastavil na náměstí obklopeném rozsvícenými výkladními skříněmi, před kterými se procházeli lidé, odkudsi zaznívala hudba, obloukové lampy se nakláněly nad střechami domů a domečků, napříč náměstím projížděla auta, červené barvy zadních světel, seděli jsme v autě a můj snoubenec tiše vyprávěl Břet'ovi do ucha a Břet'a pozorně naslouchal... A je tady revoluce, tu jsme si už zažili sami na sobě všichni, ale je tady Sigmund Freud a jeho psychoanalýza, kterou žid Freud dokázal vědecky křesťanům, že lidský život spočívá jen a jen na pohlavních žlázách. A tak Sigmund Freud vstoupil bez pocitu viny tam, kde křesťan má pocit hříchu. A to je ta pomsta židů, za křesťanský pogromy a morytáty, kdy základy vzlétly do výšky a stropy se probořily do sklepů, kde všechno tak jako v revoluci je obrácené, tak, jako v židovských

knihách se listuje nazpátek, kde tak jako ručičky židovských hodin se točí pozpátku, tak, jak houslemi to dovede říct Jaša Heifetz, tu něžnou apokalypsu explozí a melancholii velikého zážitku... Brácho, škoda že nemáme v tý naší krvi ani kvintík krve židovský, to bychom světu natrhli triko... zasmál se můj snoubenec a udeřil Břeťu do zad...

A pak jsme vystoupili z citroenu a přešli jsme náměstí, tam v modrém nebi mizela jezdecká socha Jiřího z Poděbrad, za ním se tyčil klobouček věže gigantického hradu, který byl zespoda osvětlen, bylo to krásné náměstíčko a krásné městečko a měla jsem dojem, že to je tady tak, jak to bývalo před válkou, pak jsme vcházeli do podniku, zespoda zaznívala taneční hudba, Břeťu zdravili v šatně, Břeťa hodil stokorunu pokladní, která prodávala lístky na taneční parket, Břeťa mávnul rukou, jakože nechce nazpátky a pokladní se mu poklonila, zvedla se a sbíhala dolů, sestupovali jsme za ní, vrchní, když uviděl Břeťu, tak mu podal ruku a převzal nás od pokladní, převedl nás přes taneční parket ke stolu, na kterém byla cedulička s nápisem Reservé... Vrchní odsunul židle, posadili jsme se a já jsem byla ráda, že jsme si zajeli sem, vlastně jsem ještě nikdy nebyla s doktorem v nějakém podniku, tlumená světla a klavír a kytara a šlagwerk a před stříbrnými pulty zdobenými vlaječkami stál ve smokingu houslista, a když uviděl Břeťu, zasmál se na něj, zvedl smyčec a dal takt, a pak začal něžně hrát, byla jsem překvapená, že klavír a šlagwerk jen tak lehce doprovázel houslistu, kytarista se probíral strunami a houslista teď kráčel pomalu k našemu stolu, houslista byl nakloněný a jeho husté vlasy dělila uprostřed pěšinka, hrál s velikým citem, tak, jako hrával doma z gramofonových desek Helmuth Zacharias, vrchní s lahví stál u našeho stolu a nevytahoval zátku, ale naslouchal teskné melodii, u vedlejšího stolu byli tři důstojníci, kteří se vesele bavili, když jsme přišli, teď ale i oni zmlkli, naslouchali houslím, Marta kouřila a zářila, dělalo jí to dobře, že náš stůl byl středem pozor-

nosti, držela si v dlani pravé ruky loket levé ruky a v prstech u úst jí neustále vzlínal kouř cigarety, Břet'a byl dojat, protože houslista došel k němu, naklonil se a hrál Břet'ovi do ouška, a když dohrál, Břet'a mu podal ruku a otočil se na vrchního a řekl... A dvě sklínky navíc, jste mými hosty... A pak se Břet'a postavil, pořád v té radiovce, bavil se s houslistou, zřejmě byli přátelé, zřejmě Břet'a tady byl štamgastem, a jak jsem viděla, všichni jej měli rádi...

A pak hudba začala hrát vals, a doktor mne požádal, abych šla tančit, páry na tanečním parketu se otáčely ve figurách valsu.

Pošeptala jsem doktorovi do ucha... Ten tvůj brácha se mi líbí... A můj snoubenec se hořce usmál... To je tím, řekl, že Břet'a hodně zkusil, ta jeho noha ho trápí už od dětství, ach, celý roky jen ležel, jen jsme šlápli na prkna podlahy vedle postele, kde ležel, křičel bolestí, tahávali jsme ho na vozečku, a zatímco my jsme hráli fotbal, on ležel na vozíčku, nějaký doktor Kafka jej pak léčil tím, že mu vykloubil nohu z pánve a dal mu ji do gypsu, a tak zase půl roku Břet'a nejen že ležel nebo jsme jej tahali ve vozečku, ale byl zagypsovanej do dvaceti kil sádry, a když mu tu sádru sundali, tak to bylo pořád to samý, udělali mu bandážisti takovou protézu, která objímala jej v pase a pak celou nohu až ke kotníkům, mám tu protézu doma u stropu... a pak už chodil, ale jen o holi, a vždycky se zamiloval a holky o něj nestály, a tak se dal na karty a hrával gotesa, tam jedině byl jedničkou, hrával tak, že buďto míval tisíce a hostil bary a celý kapely, všechny hosty pohostil, a nebo prohrál v gotesu všechno a prohrál i prachy, který si vypůjčil, a prohrál i ty svoje kravaty, tak dlouho hrával, až neměl nic...

Proto má tak krásný voči, proto má rád ty houslový koncerty, a proto taky, když začal Zahradníček spravovat ty kyčle, tak už tam byl oholený a připravený na operaci toho kyčelního kloubu a najednou řekl Břet'a profesorovi Zahradníčkovi... Pane profesore, a můžete mi zaručit, že budu chodit? A pan profesor Zahradníček sundal rukavice a odsunul si roušku a zařval... Okamžitě

toho chlapa propusťte, okamžitě mu vraťte prachy a okamžitě ať je z mý kliniky pryč... A Břet'a vzal peníze a přišel domů až za týden, v Praze nejdřív vyhrál čtyřicet tisíc, ale třetí den prohrával a pátý den prohrál všechno a tak se vrátil domů, bez peněz a bez operace a tatínek mu nic neřekl...

Hudba přestala hrát, zavěsila jsem se do svého snoubence, dívala jsem se tam ke stolu, vrchní načíнал další lahev, nalil, dal Břet'ovi ochutnat a pak vrchní rozlival víno a bavil se s Břet'ou, můj snoubenec mi šeptal dál... A protože Břet'a odmala miluje auta, tak teď rozvází nákladákem kamna a zeleninu, a je na to pyšný, že je šofér, vydělá si, někdy mívá u sebe dvacet tisíc, ale prasknou pneumatiky a zase je těch dvacet tisíc v čudu, totiž můj brácha utrácí prachy tak, jako když se rozdávají karty, pořád žije pod tím dojmem, že má těch dvacet tisíc, dokonce že bude mít příští měsíc třicet tisíc korun, a taky tak si žije, ale nakonec je to vždycky tak, že mu tatínek musí půjčit na benzin... A s tou jeho Martou je to to samé, byla úřednicí, ale musela jít z práce, aby byla doma, protože když má Břet'a tenhle měsíc dvacet tisíc a příští bude mít třicet tisíc za měsíc, tak co by Marta měla chodit do práce, obzvláště když na ni žárlí, tak hrozně žárlí, že z toho dostává psotníček... ona Marta chodila před Břet'ou se zpěvákem, sboristou, ale ten byl mladý a měl krásné kučeravé vlasy, jako mají ti důstojníci, kteří sedí vedle nás...

A nebo jako máte vy... řekla jsem.

Správně, řekl můj snoubenec, a dál jsme se procházeli parke-tem... A tak Břet'a na toho zpěváka žárlil a Marta musela být doma, aby toho kučeravého krasavce nepotkala, a přitom, jak sama vidíte, tak jak Břet'a, tak já jsme vlastně pohlední hoši, myslím si, že kdyby Gary Cooper nebo Bob Taylor byli o trošku hezčí, tak by vypadali skoro tak jako já a můj bratr Břet'a. A to už je co říct...

Breptal můj snoubenec a já jsem se dívala k našemu stolu, Břet'a si tam t'ukal s vrchním, rozdával vtipy a všichni se smáli, i ti dů-

stojníci u sousedního stolu si vzduchem ťukali a přit'ukávali s Břeťou a Martou, vyhledali mne očima a ťukli si vzduchem i se mnou, lákali mne, abych si šla sednout, abych pila taky. A tak jsem vzala za ruku svého snoubence a odvedla jsem jej ke stolu, vrchní nám dolil vína a omluvil se... Dolívat je teď zvykem, aby víno se pročeřilo, aby řetízkovalo... A napila jsem se na žízeň, já jinak pít neumím než na žízeň, proto raději piju pivo. A tak jsme si vzduchem ťukali a smáli jsme se na důstojníky u sousedního stolu, potřásali hlavami a cenili na nás zuby a vrkoče jim pérovaly do očí, před sebou měli už deset prázdných lahví burgundského vína. Pak zase hrála hudba tango, a pak valčík, a při každém tanci přišel houslista a hrál Břeťovi do ouška a Břeťa byl v sedmém nebi a pak si dodali důstojníci kuráž a dva se zvedli a přišli k našemu stolu a poprosili mne a Martu o tanec, když napřed se dovolili mého snoubence a Břeti. A Břeťa to byl, který se smál, ale Marta bledla a vadla a nechtělo se jí do tance, omlouvala se a dělala oči, ale Břeťa na ni volal a rukou ji pobízela, aby si zatančila, aby byla šťastna, volal na svoji ženu, ona že je jedinečně šťastna, když může tančit s mladým mužem, to že je její svět... A Marta si dala říct, zavěsila se do důstojníka, a pak s ním tančila tango, já jsem tančila s důstojníkem, který mi do očí trčel těmi svými světlými kučery, voněl ten mladý muž vínem a těsně u mých očí jsem viděla jeho bílé zuby, smál se, věděl, že má krásné zuby, tak se smál a já jsem byla šťastna, protože tohle jsem nečekala, umiňovala jsem si, že zase půjdeme sem do toho podniku, že když budeme mít čas, tak si zajedeme jen a jen sem...

A zatímco já jsem tančila a svět této tančírny se zvolna otáčel, ve výsečích svého oka jsem viděla kytaristu, jak se na mne dívá, pak schodiště, kterým jsme sem sestoupili, pak stůl, pak záda a obličej tančících párů, a najednou obličej mého snoubence, který byl vážný, byl najednou osamělý, najednou tady byl, jako by spadl stropem, držel sklenku a vypil ji naráz, když jsem se otočila v tan-

ci, tak zase jsem viděla, jak si nalil a zase ji vypil naráz, pak jsme stáli vedle sebe s Martou a tím jejím důstojníkem, Marta ale byla vážná a měla oči plné slz, když ale viděla, s jakou chutí já teď tančím, jak se usmívám, tak i Marta se rozesmála, přitiskla se na svého tanečníka, který zatočil se svou tanečnicí ke stolu, k Břet'ovi, a tam z ničeho nic se ten tanečník naklonil nad Martu a zasypal její obličej svými kučerami... a Břet'a se zvednul a zakousl se do jazyku a pak vykřikl... Jseš kurva, nic jinýho než kurva! a zvedl hůl, ale mladý důstojník mu ji lehce vytrhl a hrábnul se smíchem Břet'ovi po hlavě a stáhnul mu tu radiovku a strnul, strnul i můj snoubenec, ztuhnul i vrchní... Tam stál Břet'a a měl malounko vlasů, plešku měl, a že měl tvář opálenou a tu plešku bílou a zsinanou, vypadal tam jako starý klaun, jen stál, díval se na stůl, byl bledý, houslista přišel až k němu, hrál mu do ouška, vrchní vzal radiovku a nasadil ji Břet'ovi, Marta poklekla před Břet'u, ale všechno už nebylo nic platné, Břet'a platil, důstojníci se omlouvali, nakláněli se nad Břet'ou, ale ty jejich kučeravé vlasy zasypávaly Břet'u a zvyšovaly jeho žal a stesk a chandru ještě víc...

Jediný můj snoubenec byl klidný, zářily mu oči, jen se díval a žasnul, nemohl a snad i nechtěl zasáhnout, nepokoušel se něco říct, prosit, aby něco bylo vysvětleno, spíš jako by byl poctěn tím, co tady viděl, čeho byl svědkem, přikývnul, a já jsem vzala Břet'u pod paždí, podala jsem mu hůl, vrchní nás doprovázel, důstojníci stáli a byli zaraženi, dívali se na sebe, rozhlíželi se jeden po druhém, kladli si ruce na kabátec uniformy, neshledávali se vinnými, Marta plakala a v očích mi říkala, já jsem to věděla, já jsem to tušila, takhle to dopadne pokaždé. A Břet'a stoupal těžce po schodech, před Břet'ou couval houslista, ten přítel Břeti, couval a hrál tesknou melodii, měl ten houslista krásné devotní oči, a taky měl husté napomádované vlasy, uprostřed nich se leskla pěšinka... A ano, tuhle melodii hrával na gramofonové desce Helmuth Zacharias, malinký zasněný žid, melodii... Moje srdce housle jsou...

A pak už jsme se vraceli citroenem nazpátek, než jsme vyjeli, ten houslista se dál nakláněl u dvířek, tam, kde za volantem seděl Břeťa, ale ani ta teskná melodie nepomohla... A auto se rozejelo, Marta plakala vedle Břeťi, vyjeli jsme za město a citroen hrozil, že se rozsype, jak Břeťa jel, můj snoubenec chtěl žertovat, ale i jej přešel humor. Auto proletělo velkou rychlostí vesnicí, pak ještě jednou vesničkou. Prosila jsem Břeťu, aby zastavil, že už toho mám dost, ale Břeťa jel dál, dál ten starý citroen hrozil, že celý se rozsype, a pak jsme píchli pneumatiku, ale Břeťa jel dál, seděla jsem se snoubencem na zadním sedadle, káceli jsme se jeden na druhého, vykřikla jsem na doktora... Tak dělejte něco, sakra! Krčil se ale dál tam v koutku, a teď jsem to byla já, já, která jsem měla povahu po mé mamince, dcerce nadlesního z Enzensdorfu, mamince, se kterou nesvedl nic ani tatínek, tak byla vzpurná, když bylo třeba, jankovitá... Udeřila jsem Břeťu do zad, ještě jednou, pak jsem do něj tloukla pěstičkami tak, až vjel na hromádku štěrků, citroen se skoro zastavil, ryla jsem do dveří, a když jsem se vykutálela ven, stačila jsem ještě, abych za ruku, za rukáv vytáhla svého snoubence. Břeťa se vzpamatoval, zpřeházel rychlosti a citroen vyrazil z hromádky štěrků, kymácel se na třech pneumatikách a řítil se a šněroval si to silnicí dál, jeho světla, červená světla zahrula kamsi za lesíček... Leželi jsme v příkopě na zádech, oddychovali jsme, leželi jsme s rozhozenýma rukama, dotýkali jsme se prstoma rozhozených a otevřených dlaní. Nebe bylo plné hvězd... řekl můj snoubenec. Pamatujte si. Kdo se chce dostat do naší rodiny, tak se musí umět přizpůsobit, jak říkal Olánek Kolářů...

Tři dny před svatbou můj snoubenec z toho onemocněl. Nemohl posedět, nemohl spát, ten pátek, půl jedenácté dopoledne na Zámečku, ta listina, ve které bylo černé na bílém napsáno a potvrzeno, že svatba bude, jej zděsila. Jako by měl jít ten den a hodinu na operaci, dokonce v práci si vzal tři dny volna, oznámil, že si ty tři dny bere, že je úmrtí v rodině. A pak už jen chodil po hospodách, v každé hospodě si dal pivo, a pak šel dál, jen když chodil, tak nemyslel na tu svatbu, tak, jako když byl jeden den opilý a druhý den pořád utíkal tomu opilci, který nesl jeho jméno, pořád jen chodil, dokonce poklusával, utíkal, ale ten opilec jej vždycky doběhl, když se zastavil, tak měl kocovinu, tak jen když chodil, tak pořád ještě byl snoubenec, ale jak se zastavil, tak ten snoubenec se posadil s ním, a on se lekal, že den, ve kterém si mne vezme, ten den, ve kterém úředně se stane můj muž, můj manžel, ten den se blížil a můj snoubenec už ani nejedl, jen pil a oddychoval, byl z toho dne svatby tak rozklepaný, že mluvil z cesty. A já jsem dál chodila do práce, celý hotel z té mé svatby byl ze mne jako nevěsty rozveselený a i rozčilený, od šatnářky až po ředitele, všichni měli o tu moji svatbu zájem, chodili se na mne dívat, dokonce jsem musela slíbit, že den před svatbou, až budu s nimi pít na tu moji svatbu, že si vezmu moje svatební šaty. Ale nejvíc z toho měl radost vrchní a šéfkuchař, z lednice vytáhl šéfkuchař tu zmrazenou kýtu a hřbet, a připravoval můj svatební dar, studenou zvěřinu, jelena, který jako by čekal tolik let v chladírenském boxu pod pražskou tržnicí, aby byl pro mne. A taky, když jsem si vzpomenu na to, že budu mít v pátek v půl jedenácté na Zámečku svatbu, tak jsem se roztrásla, dělala jsem chybné výkony v počítání, vrchní a pinglové mne neustále opravovali a všichni z toho měli ohromnou legraci, že já ve věku osmadvaceti let jsem tak rozcapkaná z obyčejné svatby. Můj snoubenec už to ve čtvrtek nevydržel, vyzvedl

svatební kytici a s tou kyticí chodil Libní, od hospody k hospodě, kelnerky mu dávaly půllitr a do něj tu svatební kytici, můj muž pil pivo, přijímal gratulace, tak došel s tou kyticí až nahoru k Chmelovému keři, pak se dostal až nahoru do Kobylis k Hofmanům, pak se stavit u Cihelny a došel až na Vyhlídku, ale nikde nevydržel víc než na jedno pivo, už pil jen malá piva, vždycky, když usedl s tou kyticí a ve svatebních šatech, rozložil náprsní tašku, on a náprsní tašku! Nosil všechny doklady a dokumenty a peníze jen tak zmačkané v kapse kalhot, teď nosil sebou náprsní tašku, opatrně ji otevíral, a tam si znovu a nahlas přečetl, že svatba bude v pátek o půl jedenácté, už si to jistě padesátkrát přečetl, a pořád nemohl uvěřit tomu, že prohlášením předsedy národního výboru se stane manželem. A tak dopil pivo, a vzal si mokrou kytici, a zase se vydal z Vyhlídky dolů, zase se stavit v hospodách tam, kde nikdy nebyl, k Čížkům a Součkům, stavit se na Korábě, a zase tou cestou, když kráčel, tak jakž takž byl klidný, tou chůzí se uklidnil, tou procházkou nahoru do Kobylis a dolů zase až k Doudům a k Schollerům získával ne čas, naopak, krátil ten hrozně dlouhý čas, do půl jedenácté hodiny v pátek, kdy budeme vedle sebe stát a staneme se manželi. Já jsem ty poslední tři dny před svatbou myslela, že můj snoubenec si dělá legraci, ale on legraci si nedělal, on býval směšný, ne že chtěl, ale že byl, můj snoubenec, jak jsem poznala, byl hrozně zbabělý, lekal se rozhodování, nedovedl se za tu celou dobu, co jsme byli spolu, se rozhodnout, nechával na mně, abych já rozhodla i to, co budeme jíst, kam půjdeme, jako by vinu za rozhodnutí nikdy nemohl nechat na sobě, ale všechno předával na ty druhé, na mne. Dokonce ty tři dny se mi ani nepodíval do očí, vždycky jen tak plaše, pak hodil ty svoje oči do autu, díval se do země a červenal se a styděl se jako slečna. Taky jsem si myslela, že to hraje, ale on byl větší dítě, než jsem si myslela, on, který dovedl házet na nákladní auto metrákové balíky tak jako závozníci a šoféři Sběrných surovin, ten, který dovedl tři hodiny

okopávat celou zahradu, pot se z něj lil, tak tenhle chlap dovedl být nesmírně plachý jako kuřátko, jak zajíček, jako ustrašené zbité dítě. Někdy jsem jej musela vzít za hlavu, a násilím mu otočit tvář tak, abysme si stáli proti sobě a musel se mi dívat do očí, ale on ty oči sklopil, musela jsem mu zvedat víčka, trvalo to hrozně dlouho, než se na mne podíval, a já jsem se mu dívala do očí, a chlácholila jsem jej, jako splašeného koně, ustrašené zvířátko... No, nonono... co je, copak je? A dlaní jsem mu jako stíračem v autě mihala před těma jeho očima, aby od něj odešel strach, nějaká noční můra, jako když děti se nad ránem rozpláčou a poděsí, že je polekal těžký sen. A cítila jsem, jak jsem tak u něj těsně stála, že mu tluče srdce, že se celý chvěje. Co je, co se ti stalo? zvěděla jsem. To nic, to nic. Já nevím. Je to se mnou hrozný, nařikal nad sebou, já jsem tak zděšenější už od školy, já jsem nosil pořád špatný vysvědčení. Já mám trvalý pocit, že nesu špatný vysvědčení. A potom, já už od dětství pořád utíkám, pořád mi něco žene, abych šel pryč, někam jinam, a teprve odněkde jinde se mi zase chce tam, kde jsem byl, abych zase nanovo se vydal tam, kde nejsem.

Ale, ale, ale! hladila jsem jej a šeptala mu do ucha... Budeme pořád tak, jak jsme, jací jsme, můžeš si dělat všechno to, co jsi doposud dělal, já budu chodit dál do práce, ty mi dál budeš chodit naproti k tramvajím, když budu mít odpolední šichty... a nemusíš mi nic vysvětlovat, když se ti bude chtít, tak budeme mlčet, když se ti bude chtít, tak mi všechno můžeš vyřikat a já si těch zpovědí vážím, můžeš si psát i přede mnou, já dovedu být tichá a tichounká, jako bych tady ani nebyla, možná že začnu zase háčkovat obrazy a ty si můžeš psát a dělat, co budeš chtít, jenom prosím tě, neutíkej mi, já už bych nechtěla jinak žít než s tebou, já bych umřela, kdybys mi nepřišel na tu naši svatbu na Zámeček v půl jedenácté, na tu moji svatbu, na tu naši svatbu... s tebou...

Dotýkali jsme se hlavami, okno na dvorek bylo otevřené, míjeli jsme se očima, já mu šeptala do ucha a on se mi rozplakal do vlasů,

rozplakal se jako děcko, těšila jsem jej dlaní a byla jsem poctěna, že pláče, že mi ukázal sám sebe, jaký ve skutečnosti je, že sám sobě roztrhl košilku, jako Ježíš na obrazech nad postelemi v selských staveních, a ukázal mi svoje srdce. Slyšíš mě, povídám.

Vzlykal a přikyvoval a několikrát opakoval... Slyším. A já, tři dny před svatbou jsem postavila hrnec s vodou na plotnu, v kamnech hučelo amelodie ohně byla příjemná a utišující... Když jsem se vracela z té mé odpolední šichty, tak zbědovaná kuchyň hotelu Paříž, provoněná parami a vůní připáleného omastku, nohy jsem mívala zaprášené až po kolena, když mi chodil naproti k tramvaji a vedli jsme se tichými uličkami Libně, bývalo už k půlnoci, když jsme vešli do toho stavení a pak do našeho budoucího bytu, do té jedné cimry, kde ale i mně začínalo být příjemně, obzvláště když v litinových kamnech příjemně hučel oheň, neustále vsrkávaný mocným tahem komínu, na plotně syčel hrnec vody, a on mi dával k nohám umývadlo, ten otlučený lavor, kdo by se na nás díval oknem, tak by si myslel, že mne mužský zvolna vysvléká k lásce a milování, ale ten mužský, můj snoubenec, mi stahoval punčochy a vysoko vyhrnoval sukni jen proto, aby pak nalil horkou vodu a dolil studenou tak, až byla příjemně horká, aby si pak vyhrnul rukávy, poklekl před mnou, bral mi jednu nohu a pak druhou, mydlil ty moje špinavé nohy a pomalu mi je umýval, zvolna, a já jsem zavírala oči a bylo mi sladce, když mi žíněnkou drhnul a pak omýval a znovu a zase, jednu nohu po druhé, a zatímco voda špínou mých nohou temněla, můj snoubenec bral jednu nohu už čistou a utíral mi ji do ručníku a položil na zem, něžně mi navlékl bačkoru... a pak druhou nohu, aby se pak zvedl a tak pěkně mi pohladil vlasy a vyšel na dvůr a mocným šplíchnutím vylil špinavou vodu.

Ale když tady seděl zvadlý a utahaný přede mnou, když doplakal, přinesla jsem umývadlo a vracela jsem mu to, co mi daroval, rozšněrovala jsem mu střevíce z bezvládných nohou, pak stáhla ponožky, a poklekla před ním a zase já jsem mu umývala jednu

nohu po druhé, najednou jsem pochopila, že vlastně tohle umývání nohou, vlastně to bylo zatím to nejkrásnější, co bylo mezi námi, že tak jak se pokořil on přede mnou, tak zase já jsem se pokořila před ním a umývala jsem mu nohy a přála jsem si, abych je umývala co nejdýl. Otírala jsem mu pečlivě ty jeho nohy, on se mi kácel, jak usínal opilostí. Pak jsem mu stáhla svetr, kácel se mi znovu a dál, jako bych vysvlékala mrtvého mužského, stáhla jsem mu kalhoty, pak trenýrky, hodila jsem nahé tělo na anglickou vlajku, kterou měl ten můj snoubenec jako přehoz přes peřinu a polštář, rozhodil nohy a úplně se zklidnil a ležel na zádech a spal.

V kamnech hučelo, přiložila jsem rozřezaná prkna, rozhlídla jsem se tím pokojíčkem a byla jsem šťastna, která ze třinácti pokojů, ve kterých jsem bydlela jako dítě a dívka, jak mi teď stačí pokojík jen jeden, zavřela jsem oči a proběhla jsem tím našim bývalým bytem, otevřenými dveřmi jsem mýjela jeden pokoj za druhým přesně tak, jako bych si přetáčela film, empírové průhledné židle, květované pohovky a křesla, hnědou barokní jídelnu s obrazem holandského mistra nad příborníkem, pokoje, ve kterých zářily vázy plné květin... a otevřela jsem oči, a ano, nade mnou září stahovačka a překvapena jsem si poprvé v tomto bytě všimla, že drát té stahovací lampy je od stropu navlečen na niklovou protězu se šněrováním na stehně a lýtku, protězu, kterou kdysi měl Břet'a, můj budoucí švagr a svědek mého snoubence na svatbě, kterou budu mít za ani ne tři dny...

18

A pak přišel den mé svatby, můj snoubenec se obléknul do svatebních šatů už před úsvitem, když už byl oblečený, tak rozčilením zjistil, že se zapomenul oholit, a tak si namydil tváře a při tom i límec od svatební košile, ale byl tak rozčilený, že se lekal, i když se holil holicí žiletkou, že i tou se pořeže, tak se zase umyl, spláchl si namydlenou tvář. A třásly se mu ruce a tak pořád držel svatební kytici, odkládal ji, jen když chtěl přiložit do litinových kamen, ve kterých několikrát vyhaslo. A pak přišly sestřenka snoubence Milada a Lizaj, aby mi pomohly ve strojení, a doktor s kyticí vešel na Hlavní, aby se nechal oholit, a já jsem trnula, aby mi nevyvedl to, co mi udělal ten můj klenot, můj první snoubenec, který mi před svatbou utekl, aby se oženil s jinou. A pak jsem se začala zvolna oblékat, všechno, co jsem brala do ruky, tak se třáslo a zadržávalo, musely mi ty moje dvě družičky podpírat každá z jedné strany, usmívala jsem se, ale bylo mi do pláče, pak na dvorek vešel Břet'a s Martou, Břet'a byl vyfešákováný, měl krásnou modrou kravatu a klobouk, říkal mi panno nevěstinko a já jsem na něj dělala oči, aby toho pro smilování nechal, a Marta s Miladou kouřily a k tomu pily štoky, a Wulli vybíhal na Hlavní třídu, a vracel se, ve dvou holičstvích byl, ale můj snoubenec nikde, a pak už mi ty moje družičky podaly svatební klobouček, musely mi jej nasadit a upevnit, začala jsem se teď opravdu třást, podlamovaly se mi nohy, protože na dvoreček přišli další svatební hosté, Milada je šla přivítat, vytáhla z prádelny stolec, a tam z necek a vany, do kterých neustále proudila voda, tam trčelo třicet lahví šampaňského a tvrdého alkoholu, Milada přehodila ubrus, a nalívala svatebním hostům sklenky, ale ten můj snoubenec ještě nepřišel, a pak mi ty moje družičky daly svatební závoj, zvedly mi jej nad oči, ze kterých mi kapaly slzy a křečovitý úsměv, znovu přiběhl zsinálý Wulli, rozhazoval rameny a zase mi přišel říct to, co jsem viděla sama,

že můj snoubenec ještě nedorazil, že někde s tou svatební kyticí pije štoky. A Wulli odhrnul rukáv a ukázal na hodinky, že už je čas jít, a pak, když už jsem zvedla závoj a chtěla jsem to vzdát, chtělo se mi hrozně někam odejít, někam do kouta, někam utéci a tam si zaplakat, tak přišla Ema, ta moje druhá maminka, přišla s kyticí, a když se rozhlédla po dvorku, a když vešla do té naší svatební kuchyně a jídelny a ložnice, když mne tak uviděla sedět skleslou, tak naopak, ta moje druhá maminka okřála tím, co viděla, že všechno je připravené, že všechno to svatební, všechno je tady, kromě ženi-cha a svatební kytice.

A na dvorku chodila Milada s Martou a připichovaly svatebním hostům svatební ratolístky převázané myrty bílou stužkou, schválně zpomalovaly ty moje družičky to dekorování svatebčanů, a na dvorek vyběhly ty naše dvě kelnerky, a za nimi vrchní kuchař, kelnerky nesly ohromný stříbrný tác přikrytý ubrusem, a jak jsem uviděla toho našeho vrchního kuchaře, najednou jsem si oddychla, jako by mi spadl kámen ze srdce, najednou jsem věděla, že můj snoubenec přijde, Ema seděla vedle mne a nedovedla utajit svoji radost nad tím, že nejen její syn, ale i ten doktor mi utekl. A pak na dvorek vyletěl můj snoubenec, rozzářený a jeho oči mu plavaly ve štoku, byl rozsvícený a oči měl plné slz, ne z radosti nad tím, že za chvíli budeme manželé, ale z radosti, že sám sebe překonal, že si dodal kuráž... A už stál uprostřed svatebčanů, a už třásl svatební kyticí, a už si ťukal sklínkami a pil lačně ty štoky, a já jsem se rozsvítila a už jsem cítila, že jsem zase ten pařížský dort se šlehačkou, otřela jsem si slzy a zvedla jsem se, dupla jsem si, a ještě jednou a vyběhla jsem na dvorek, a ty naše dvě kelnerky držely cíp bílého ubrusu a odhrnuly jej, zvedly ty cípy ubrusu a tam se táhnul studený hřbet a kýta jelena, už nakrájené maso, už jen se do něj dát, a kelnerky se ke mně vrhly a dotýkaly jsme se hlavami, a ty naše dvě holky se upřímně rozplakaly, a pan vrchní kuchař mi podal obě ruce, zvedla jsem závoj a on mi upřímně políbil na tváře, jen tak se

mi dotknul svými rty a pak už Wulli ťukal na hodinky a byl bledý, a konečně mi můj snoubenec předal svatební kytici, a Wulli dal znamení a sám kráčel dvorkem jako první, jako svědek té mé svatby a ostatní svatebčané se připojili, a ten můj snoubenec byl oholený a navoňavkovaný, sestoupili jsem po schůdcích k oknům bytu paní Beranové, lustřík tu čistotnou paní postříkoval shora a brýle jí vrhaly kruhy do tváře, teď vyběhla na chodbu, políbila se s mým snoubencem, podala mi ruku a řekla... S doktorem budete šťastná, protože je to dobřej chlap a večer vám přinesu vod nás ze Zlatý husy zaječí studenou paštiku... A svatební průvod se kolíbal mokrou chodbou, a skoro každý svatebčan, když jsme vyšli na ulici, tak si dlaní čistil o mokrou stěnu chodby znečištěný kabát, protože každý svatebčan už vrávorál těmi posilujícími skleničkami, těmi štoky. Několik svatebčanů po několika krocích utíkalo nazpátek, na dvoreček, aby dopili skleničky štoky, aby ten náš svatební průvod doběhli u otevřených vrat Řemeslnických potřeb.

A pak jsme kráčeli v tom průvodu Kotlaskou, z hostince U Lišků se rozletěly skleněné dveře a tam stáli hosté a vedoucí vyběhl, právě natočil hladinku, sklenici piva a podal ji mému snoubenci, který ji lačně vypil, viděla jsem tam z přítmí a kouře lokálu, jak se zatřpytily zvednuté sklenice, a já jsem kráčela dál, snoubenec mě doběhnul a tak jsme si to vykračovali vedle sebe, můj snoubenec měl hrozně zabílené rukávy kabátu, Wulli měl umazané šaty taky, otočila jsem se a viděla jsem, že všichni svatební hosté, všichni jsou od té naší hrozné chodby, dokonce i ženské kostýmky byly umazané, zasmála jsem se a tu chvíli, když jsem viděla ten náš šaškovský průvod maškar bez masek, zasmála jsem se, zvedla jsem oči a můj snoubenec mne vzal v pase, přitiskl se ke mně, skoro mne zvednul, a dal mi takové krásné políbení, takovou hubičku, jakou jsem od něj nikdy nedostala, a nebe hrozilo, že bude pršet, a bylo najednou chladno, že začne padat sníh, když jsme přešli chodník a kráčeli vedle Rokytky, můj snoubenec seběhl po schůdcích dolů

k potoku, a tam na posledním schůdku počapl, nabíral plné hrsti vody deroucí se mezi rezatými kamny a třemi pohřebními věnci, které připlavaly o letní povodni, a vrátil se k nám, a celý byl zmáčený... A Lizaj a Wulli byli bledí, včera mi vyčítali, že jsem na svatebních ohláškách uvedla, že se jmenuji Eliška, ale že po mamince bych se měla jmenovat Elizabeth, ale já jsem včera trvala na tom, že opravdu podle křestního listu jsem Eliška, Lizaj volala, že to schválně tam napsal šovinistický farář, a tedy když ne Elizabeth, tak aspoň do oddacího listu abych uvedla, že jsem sice příslušnicí Československé republiky, ale národnosti německé, ale já jsem řekla, že jsem Češka, a tedy národnosti české. A Ema, když můj snoubenec kráčel podle mne tak zmáčený, tak ta moje druhá maminka vydala sten, zatímco ostatní hosté se smáli, zjistila jsem, že ten náš průvod se zmenšil ani ne na deset lidí, byla jsem ráda, že přátelé mého snoubence, ti, kteří tak rádi dělali s ním svatby v domě, vrátili se nazpátek na dvoreček, aby dál pili štoky, aby dál si nalívali sklenky vína, byla jsem ráda, protože jsem trnula, že na Zámečku ve svatební síni by možná upadli, nebo z ničeho nic začali zpívat.

A pak vyšlo slunce a před námi zazářil Zámeček, stoupali jsme z chodníku po schůdcích, pak cesta sypaná pískem a park zdobený podle cesty sestříhanými buxusy, na čele zámku zářily zlaté veliké hodiny, ukazovaly za pět minut deset. A můj snoubenec od-dychoval, škrtil jej límeček a kravata, měl zaschlé řasy z té vody z Rokytky, Wulli nás předběhl a otevřel vrata do Zámečku, tam stáli ti moji dva mladí kuchaři, přijeli na svých čízách tak, jak slíbili, přijeli v kostkovaných kalhotách a bílých kabátcích s bílými kuchařskými mitrami, smáli se na mne a gratulovali mi, utekli asi z kuchyně, zasmála jsem se na ně, a pak už vzhůru stoupalo bílé schodiště a shora padala hudba, varhany hrály Harlekýnovy miliony, a když jsme vystoupili na poslední schod, rozevřely se bílé dveře a vyšla úřednice národního výboru v sametovém kostýmku

a pozvala mne a mého ženicha a svědky svatby do své kanceláře. A pak jsme podepisovali listiny a otevřenými dveřmi jsem viděla, jak z vysokých dveří svatební síně teď vycházejí svatebčané té svatby, která se konala před námi, průvod svatebčanů teď zvolna sestupoval po těch schodech, kterými jsme přišli my, byla jsem ráda, že svatbu vybral můj ženich tady, na tom zámečku, který byl zdobený krásným barokním nábytkem, a hlavně měl vysoká křídla dveří, tak jak to míval rád můj tatínek, a pak úřednice národního výboru sestavila náš svatební průvod, divila jen se, proč všichni svatebčané mají umazané rukávy od malby, a pak se otevřely dveře vedoucí do svatebního sálu a já jsem ztuhla, z amplionu se ozval starý orchestr a pak zazněla melodie... Moje srdce... housle jsou... A ano, Helmuth Zacharias hrál tu tesknou píseň, tu, kterou měl tak rád můj tatínek, tu píseň, kterou hrál celý týden, když u nás byla Olga Čechová a tatínek se jí dotýkal prstoma a v očích se mu třpytily slzy, otočila jsem se na Břet'u a on přikývnul a na mne se usmál, on to byl, který přinesl tu desku a on to zařídil, aby na mojí svatbě hrál Helmuth Zacharias, přede mnou se táhnul červený koberec a tam u stěny zářil zlatý lev a vlajky a stolek s květinami, a můj svědek, Wulli, mne vedl tím sálem, byl skoro tak veliký ten sál, jako jsme měli doma jídelnu, za mnou kráčel můj snoubenec se svým bratrem, Břet'ou, držela jsem se kytice a teď už jsem věděla, že ta moje svatba bude, přestala jsem se třást, otevřela jsem oči, vedle mne už stál ten můj snoubenec, cítila jsem, jak z něj táhne vůně alkoholu, teď se začal třást on, pak úřednice předložila na stůl listiny a ze dveří ve stěně přišel muž v brýlích, měl přes prsa šerpu, postavil se za stolek a úřednice mu představila mne a mého snoubence, a pak ten, kterého oslovila pane předsedo, ten k nám měl řeč, dívala jsem se na jeho červenou knihu, ze které se vyplazovala stuha, a na té stuze byla pečeť, ten muž k nám hovořil, zdůrazňoval, abychom se měli rádi, a že náš stát je nejen zárukou, ale i záštitou nás, hovořil znovu o tom, abychom při sobě stáli, a pak

se nás ptal, zdali nám není známá nějaká překážka, která by mohla zabránit, aby naše manželství bylo právoplatně uzavřené, a já i můj snoubenec jsme řekli, že ne, a pak se ptal, jednoho po druhém, zda si dobrovolně bereme jeden druhého, a já jsem řekla jasně Ano, a můj snoubenec několikrát odkašlal, jazyk se mu lepil horkostí, ale nakonec přeci jen řekl to svoje Ano. A pak předseda národního výboru prohlásil naše manželství za uzavřené a na důkaz toho, abychom si vyměnili prstýnky, ty zlaté snubní prsteny, které jsem si musela koupit sama. A otočili jsme se k sobě, tajemnice na tácku nám nabídla ty prsteny a tak jsme stáli tvářemi k sobě, ten můj už manžel mi těmi svými gramblavými prsty několikrát se pokoušel, ale nakonec přece mi navléknul prsten na prsteník, a já jsem hravě mu navlékla prstýnek taky a on mi zvednul závoj a políbil mne, Helmut Zacharias naposledy opakoval melodii Moje srdce... housle jsou a první nám gratuloval předseda a pak jeho tajemnice, která mi pošeptala při tom, že oddací list bude v její kanceláři, a pak mne líbal Wulli a byl dojatý, a pak Lizaj a pak ostatní svatební hosté, upřímně jsem se políbila s naším vrchním kuchařem panem Baumanem, s tím dobrákem, který mne držel na černo v hotelu Paříž, který mi dodával kuráž a který jediný hned věděl a poznal, když tenkrát přišel doktor a zasypal mne květinami o té první zabíjačce v hotelu Paříž, že doktor si mne vezme, a taky si mne vzal.

A tak svatební obřad skončil, poslední mi políbila ta moje druhá maminka, Ema, zhluboka si oddychla, viděla jsem v jejích očích, jak je šťastná, že už mi má z krku, že už u ní nebudu bydlet, poděkovala jsem jí za všechno to, co jsme spolu zažily s tím jejím synáčkem, s tím mým pokladem, který jsem vyměnila za mužského, se kterým se nebudu nudit a který mne má tak divně rád, u kterého budu bydlet a ponesu jeho jméno. A svatební obřad skončil, otevřely se dveře na chodbu, vycházeli jsme a Harlekýnovy miliony už hráli znovu, protože po schodech vzhůru, do kanceláře tajemnice, už zase stoupala jiná svatba, bledá nevěsta a mladičky

ženich, ztuhlí svatební hosté té další svatby, zatímco naše svatba sestupovala dolů, už uvolněná a rozházená. A pak jsme vyšli před zámeček, a tam stáli ti moji dva kuchaři a dvě kelnerky, gratulovali mi a ženichovi, a kelnerky plakaly, pak několik lidí z ulice, ti, kteří znali doktora, a pak fotograf, a pak už jsme sestupovali po schodech na chodník, ti moji dva kuchaři našlápli ty svoje terénní čízy, kelnerky si sedly za ně, a mávali nám a houkali a jeli podle našeho rozházeného šaškovského svatebního průvodu až tam pod sochu Podlipného, a tam zahrnuli dolů k Rokytce a pak na libeňský most a nazpátek do hotelu Paříž... A pak už jsme si to vykračovali ulicí Na Hrázi, rozepnula jsem si kabátek, aby se mi líp šlo, vykračovala jsem si to v těch mých krásných svatebních šatech, držela jsem svatební kytici, a jak nás lidé zdravili a usmívali se na náš průvod, budili jsme všeobecnou veselost, protože všechny rukávy sak a kostýmků, všechny byly umazané od zdi tam v té naší chodbě, a všichni svatebčané trošku vrávorali, držela jsem pevně svatební kytici a třásla a mávala jsem jí na pozdravy, najednou mi došlo to, že jsem provdaná, to mi dodalo sílu, přála jsem si, abychom takhle se zase vrátili k Zámečku a ještě jednou se vraceli, přála jsem si, abychom šli i na Hlavní třídu, abychom prošli s tou mojí svatební kyticí všechny hospody, kam chodíval doktor. A když jsem se otočila a viděla jsem, jak jediní dva svatebčané jsou z toho svatebního průvodu zděšeni, že je to Wulli a Lizaj, to mi dodalo sílu, vysvlékla jsem si kabát, nesl jej můj muž a já obtažena bílým hedvábím, já ve svatebním kloboučku s velkým závojem, já jsem zvedla ruce, tak jak na Moravě cifroval můj tatínek a jak dovedl cifrovat a tančit ve slováckém kroji i Wulli, než si vzal Lizaj, zvedla jsem ruce a tančila jsem ulicí Na Hrázi, a viděla jsem, jak ten můj manžel, jak se usmívá, jak je tím mým tancem poctěný, tak pěkně se na mne podíval, jedním okem níž se na mne usmál, řasy měl slepené, jak si šel před svatbou ráchat do Rokytky obličej, že jsem k němu přiběhla a objala jej a políbili jsme se pod lucernou a já jsem zavřela oči,

a zavřela jsem za jeho šíjí svoje ruce, ze kterých trčela kytky, a Lizaj a Wulli stáli a byli dolekaní, zatímco svatebčané se usmívali... A pak přijelo nákladní auto, a přijeli ze Sběrných surovin šoféři, a to bylo slávy, když nás takhle viděli v objetí, a vystoupil z kabiny i sám vedoucí Sběrných surovin a gratuloval doktorovi a mně, tak pod lucernou jsme se objímali a přijímali gratulace a doktor pozval ty další hosty na malé pohoštění. A pak jsme se vduli do té naší chodby, a zase, ať všichni dávali pozor, tak všichni si znovu zamazali o malbu ty svoje rukávy, a já jsem s kyticí vyletěla na dvorek, otočila jsem se, rozpřáhla ruce a volala jsem dolů, pod okna té čistotné paní Beranové, tam, kde stáli ti, kteří mne doprovodili na Zámeček... Všichni pojd'te se podívat, všichni pojd'te se napít, všichni pojd'te si s námi připít, protože já jsem šťastná, tak šťastná!

A nahoru po schodech stoupali mí hosté, které jsem ani neznala, doktorovi přátelé, Lizaj a Wulli vystoupili do svého bytu, a když otevřeli svoje dveře, tam s velikým štekotem seběhl Bobby, ten blueteriér, a štekal a vyskakoval, a doktor počapl a já jsem počapla, a Bobby nás olizoval, štekal a zajíkal se radostí, a tak jako ostatní svatebčané měl do chlupů mezi očima vpletenou svatební myrtu bílou mašličkou. A tam na prknech pod klepadlem, tam seděli ti hosté, kteří sice na svatbu doktora přišli, ale zůstali raději na dvoře a tak seděli, usmívali se a rozlívali ze sklenky do prachu dvorka alkohol. A já jsem provázela svatební hosty, a ukazovala jsem svatební kyticí... Tady prosím, tohle je naše terasa, visutá zahrada...! A ukázala jsem na stříšku, kde doktor psával, když musel jít za sluncem, kde byly seříznuté židle... A pak jsem uvedla svatební hosty do prádelny, kde teď ve vaně a neckách byly lahve šampaňského a lahve se štokem a vodkou a kam pořád tekla voda... Tady, prosím, je moje, a tedy naše koupelna... A vedla jsem hosty dál... tam byl otevřený záchod... A tady je prosím naše toaleta... A ukázala jsem kyticí na hromádku hlíny, ze které mocné dva kmeny psího vína rozváděly větve a větvičky na všechny strany po drátech, kde

zářily reklamy a posmrtná maska doktora, přidrátovaná k trámům kůlny... A tady je naše zahrada a mauzoleum, prosím... tady budeme dělat dneska naše gardenparty... volala jsem a svatební hosté se usmívali, jediný doktor, můj muž, byl zaražený z toho, co říkám, nevěřil svým uším, ale já jsem ještě dneska nepila – já jsem dneska byla pouze šťastna tím, že jsem byla manželkou, že oddací list už je napsaný, byla jsem šťastna tím, že jsem nezmalomyslněla, i když ta moje druhá maminka Ema, Lizaj a Wulli by si přáli, abych byla smutná, abych uvažovala o tom, co budeme my dva jako manželé dělat dál, protože od nich jsme si vypůjčili na tuhle svatební hostinu, a vůbec nemyslíme na to, jak a kdy to zaplatíme... A tanečním krokem jsem uvedla svatební hosty do té naší cimry, ve které se ani netopilo, bylo mi tady zima, ale s velkým smíchem jsem ukazovala... A tady v tomhle koutě prosím je naše kuchyně, a tady prosím v tomhle koutě je naše ložnice a tady prosím u okna je pánský pokoj... A svatební kytici jsem hostům ukazovala na litinový sporák a potom na mosaznou postel potaženou anglickou vlajkou... A nakonec na židličku, u které bylo štokrle, na kterém trčel kmen zdobený mrtvým vosím hnízdem... A tady, ukázala jsem... tady je naše jídelna! A vzala jsem kbelík a do něj zastrčila tu moji svatební kytici a postavila jsem ji na stůl, který stál pod stahovací lampou a u kterého byly dvě židle...

A skrz zdi bylo slyšet, jak celý ten pokoj, to moje budoucí apartmá drnčí, jak tam za zdí, tam ve výzkumném ústavu opět gigantický soustruh a gigantická pila přerézávají gigantickou hřídel... A já jsem ukázala prstíkem, natočila hlavu s kloboučkem a svatebním závojem a řekla jsem... Slyšíte? To je pravá krása! Takhle to drnčí i v noci... náš stůl se pohybuje, naše postel popojíždí... ale zato je tady tak chladno, že se musíme chodit ohřívat na dvůr nebo musíme v jednom tahu topit... A škrtila jsem sirkou a otevřela dvířka a tam už byly připravené třísky a oheň zaplál a brzy v kamnech hučelo, přiložila jsem dříví a vyběhla jsem ven, tak jako po kaž-

dém zatopení vybíhával doktor, přeběhla jsem dvorek až ke dveřím vedoucím na točité schody vedoucí nahoru k Lizaj, tam jsem teď stála, odtud byl vidět komín, ze kterého teď začal stoupat kouř... Svatební hosté vyšli za mnou, třásli se chladem, ale já jsem stála na dvorku, tiskla jsem se zády ke stěně, stála jsem na špičkách a všem jsem ukazovala pyšně... Vidíte, vidíte... To je kouř, kterej stoupá z našeho komínu! Ten komín má tah! Vždyť pod ním byla kovářská výheň, my máme apartement z bývalý kovářský dílny... ale teď, všichni pojďte a napijeme se na tu naši svatbu... A vběhla jsem do prádelny a vynášela zelené lahve šampaňského, rozdávala jsem každému po jedné, jen šoféři si nevzali, všichni se na mne dívali a já jsem viděla, že jsem viděna, a teď já jsem byla tou slečnou, která má v oku patentní knoflíček Koh-i-noor Waldes, já jsem teď byla Poldinkou, tou milenkou s připálenou kadeří od hvězd, která ve všech cáglích jde do světa s tou kladenskou ocelí, já jsem teď tady paní domu. A sama jsem rozdrátovala košíček na šampaňském, čekala jsem, všichni to dělali po mně, jen několik nešikovných se zdrželo, ale viděla jsem, že se na mě dívá ten můj šéfkuchař pan Bauman a je šťasten, že mne vidí takovou, jakou jsem, že se na mne dívá i můj muž a žasne, že se na mne dívá ten jeho šéf ze Sběrných surovin zrovna tak, i Marta a sestřenka mého muže Milada, které teď vyšly z prádelny a držely sklenky štoku a oči jim plavaly v tom těžkém alkoholu, jedině moje maminka Ema a tam nahoře Lizaj a Wulli byli zaražení z toho, co jsem vyváděla teďka já, a Boby ten vyskakoval a štekal, neustále se pletl svatebčanům pod nohy... A teď mocný proud šumivého vína vychrstl z mé lahve, a pět a pak deset, a pak skoro dvacet hrdel šampaňských lahví chrstalo mocným proudem perlivý nápoj, Boby, kam prchal, tam na něj chrstalo to šumivé víno a ruce zdvihly ty zelené lahve a všichni svatebčané volali a blábolili a slzeli a usmívali se, ale všichni přitukávali mně a mému muži na zdraví a na to, abychom byli šťastni v tak krásném apartementu, a na tak krásných visutých zahradách...

A pak vrchní kuchař pan Bauman zvedl ubrus, a já jsem se naklonila nad jelení studenou kýtu a hřbetem, rozpřáhla jsem ruce a spráskla jsem nad tou krásou studené zvěřiny dlaně, a pan Bauman z jedné strany a já z druhé odnesli jsme stůl doprostřed dvorku a kuchař dával plátky na papírové tácky a rozdával je hostům, a všichni jsme jedli, a přišli dolů i Wulli a Lizaj, usmívali se, už je to přešlo, políbili mě a vzali si studenou zvěřinu též, a načli si lahve sektu, a tak všichni jsme najednou ztichli a jedli jsme, naslouchali jsme, jak to útrobám chutná, jak ten jelen se nakonec dočkal té mé svatby, musela jsem znovu vyprávět o tom, jak pan Brandejs zastřelil před osmi lety toho jelena, jak ten jelen ležel osm let v boxu pod pražskou tržnicí, jak nakonec já a pan Bauman jsme toho jelena tam našli, a jak jsme jej převezli, jak jsme jej ale napřed museli rozřezat pilkou na železo... a jak pan vrchní kuchař Bauman, když uviděl poprvně mého muže, tam v kuchyni hotelu Paříž, jak pan vrchní kuchař Bauman hned poznal a uhádl, že bude svatba v tomto domě a jednu kýtu a hřbet nechal v mrazáku... A tak najednou se ta moje svatba stala něčím, co nikde nikdo nezažil a neviděl, já jsem si to uvědomila teprve tuhle chvíli, když všichni se dívali na pana vrchního kuchaře Baumana, jako by přišel na moji svatbu sám prezident, nebo slavný fotbalista, všichni se na něj dívali a pan Bauman zářil a usmíval se, pak se ale polekal, protože musel nazpátek do hotelu Paříž, do té své kuchyně, aby porcoval ty svoje pečínky, aby kuchyně neplavala... A políbil mi a poděkoval mi, a mému muži potřásl oběma rukama a to jsem nikdy neviděla pana Baumana, ten podával jen loket, ale mému muži třásl oběma rukama ty doktorovy gramblavé ruce, a ano, podržel jeho ruce ve svých a pak otevřel doktorovy dlaně, ohmatal ty jeho mozole, a můj manžel se usmíval, protože můj manžel byl hrdý na ty svoje ruce. A pak kuchař seběhl po schůdcích, a pak se poroučeli i šoféři ze Spálené, a poděkoval mi i vedoucí Sběrných surovin, a svezli se i ti hosté, kteří přišli jen na chvíli, kteří si odskočili z práce...

A pak můj muž bral balíčky s dárky, já jsem je rozbalovala, pili jsme k tomu šampaňské, a kdo chtěl, tak jsme k tomu dávali napít z lahve ruské vodky, vzpomenu si, jak tatínek rád píjával šampaňské s koňakem, nebo s vodkou, říkal tomu ruský medvěd, pila jsem teď na počest tatínka, šampaňské s vodkou, Břeťa už byl opilý štokem, tak přešel taky na toho ruského medvěda, rozbalovali jsme ty svatební dárky, džbány a nemoderní popelníky, všechny ty svatební dárky, které jsem dostala, tak všechny už prošly několika svatbami, věděla jsem, že nikdy si je nevezmu do svého bytu, Břeťa každý ten dárek komentoval... Ó, to je vzácný, ach to už se nedělá, kde jste koupili ten krampl, v Kotcích? A rozhlížel se po svatebních hostech... Ó, ano, tohle, to jste našli někde u svatýho Vojtěcha, na skládce? No něco takovýho jsem ještě v životě neviděl, hele, brácho, to si musíš nechat pojistit, nebo hele, ať ti to někdo neukradne hned tady, hoď to do popelnice hned! Ale to byl zrovna dárek, který mi darovala Lizaj k mé svatbě, a ta se urazila a odběhla nahoru do svého bytu. A můj manžel rozbalil další dárek, a vypadly mu staré záclony a já jsem hned si je přitiskla k prsům, protože to byly zrovna takové záclony, jako měl můj tatínek, který je měl ve své ložnici přes celé okno, protože tyhle záclony si přinesl ze své rodné chalupy tam ze Slovácka... a zvolala jsem... Ach, tyhle záclony nám budou dělat parádu... A tu chvíli se za vysokou zdí, která se táhla do výšky dvou pater nad naší dlouhou kůlnou, tam se ozval temný úder, a pak se utrhł z té zdi zbytek omítky a s rachotem a burácením spadł na kůlnu a z nakloněné střechy se sypal písek a ta omítka a suť dolů, Boby stáhnul ocásek a utíkal dolů a pak na schody, na dvorek se sypal písek, a omítka se rozstříkla na všechny strany a svatební hosté se rozutíkali do prádelny a po schodech dolů a tam zděšení trnuli, zdali se nezhroutí teď celá ta zeď. A až za chvíli, když mračno písku a vápenné omítky se houlilo a opadlo, vyšli na dvorek, překračovali tu suť a já jsem vběhla do našeho bytu a přinesla jsem svatební kytici a zvedla jsem

ji a volala jsem... To je krása, všichni mi ten náš dvoreček, to naše bydlení závidíte, co? Ale všichni mí hosté mi nezáviděli, oprašovali si svoje černé šaty, které už byly šedivé, pili kořalky a zapíjeli je šampaňským vínem, volala jsem na ty naše svatební hosty... Pojd'te všichni k nám! Salon je příjemně vytopený, když se tam nevejdeme, tak můžete dál popíjet v naší jídelně, ty, kteří by se i sem nevešli, tak si mohou sedět v kuchyňském koutku, kdybyste se ale ani sem nevešli, tak prosím, můžete jít do naší koupelny spojené s tělocvičnou, jsou tady příjemná lehátka... ale všichni svatební hosté zvedali ruce na obranu a volali... Všechno, jenom to ne! Dostaneme zápal plic, vonemocníme z toho! A poroucheli se a odcházeli, protože v neckách zbyla už jen jediná lahev šampaňského, už ve vaně nebyl tvrdý alkohol a studenou jelení kýtu a jelení hřbet jsme už snědli hned a najednou... Třímala jsem svatební kytici a volala jsem... A nebo jděte k Hausmanům, k panu Vaništovi, tam můj muž od tří hodin pokračuje v té slavné svatbě pro kamarády, kteří teprve příjdou! Ale svatební hosté se loučili, brodili se pískem a sutí, dívali se na tu vysokou zeď, kde ještě hrozily zbytky omítky pádem, tu a tam se utrhł kousek a opět se rozstříknul a sypal dolů, na svatební hosty. Rozloučili se se mnou a jistě šli raději k Vaništům, moje švagrová a Milada si vzaly lahev štoky a šly se mnou do mého bytu, když ale přišly ke mně, oťrásaly se chladem, tak raději zase s tou lahví štoky přebrouzdaly se zasypaným dvorkem a vyšly nahoru k Lizaj, Břet'a se položil na anglickou vlajku a dal vedle sebe hůl a díval se na strop, odkud visela protéza s niklovými péry a koženým šněrováním, skrz tu protézu byla provlečená stahovačka, na kterou dosáhly hnědé šňůrky, a já jsem vzala ty záclony, ty pro mne tak drahocenné záclony, rozpřáhla jsem je a ano, budou akorát na ta moje okna, bylo mi zima, vyhrabala jsem z kamen a znovu zatopila dřívím a zase jsem vyběhla na dvorek, pacкала jsem přes tam roztráštěnou omítku a několik cihel, a zase jsem se dívala, a ano, teď vyrazil z našeho komínu náš kouř, jak svíčka

stoupal k nebi, jak kmen štíhlé břízy stoupal k nebi ten náš kouř, vracela jsem se, tam nahoře u Lizaj jsem slyšela, jak se tam baví ti hosté, kteří zbyli a které pozvala Lizaj, byla jsem na dvorku najednou sama, vešla jsem do prádelny a zatáhla jsem kohoutky a zastavila jsem vodu, která už neměla co chladit, vytáhla jsem poslední lahev sektu. A když jsem se vracela do svého bytu, tam nahoře, na pavláči, tam, kde nad námi bydlela rodinka Slavíčková, tam byly otevřené dveře na záchod a odtud se vykláněla tam sedící paní Slavíčková, rukou mi ukazovala, abych šla k ní nahoru, že mi něco musí říct, dodala jsem si kuráž a s lahví v ruce jsem vystupovala točitým schodištěm nahoru, kde jsem ještě nikdy nebyla, chtělo se mi tam najednou jít, protože zrovna tak, jako to jednou budeme mít, tak ten samý byt je tam nahoře, vystoupila jsem na pavlač, padal mi ten můj klobouček se závojem, t'afkou jsem si jej narazila do vlasů, ale když jsem zvedla oči, tam na záchodě opravdu seděla bezelstně paní Slavíčková, proti její tváři až do stropu stoupala rečna a na ní byly vyrovnané sklenice zavařeniny a zavařeného ovoce a pak paní Slavíčková se těžce zvedla, natáhla si takové ohromné kalhoty, bambaračky se jim říká, bombardáky, spustila sukni a zatáhla řetízek za sebou, tohle ještě na našem záchodě nemám, řekla jsem si v duchu. A paní Slavíčková vyšla mi ze záchodu vstříc, podala mi ruku a já jsem se lekala, že mi chce vynadat za mého muže a manžela, že včera v noci, ještě jako snoubenec, močil na dvorku na kanálek a hrozně to pleskalo, takže vzbudil její děti. Ale ona mi gratulovala k té mé svatbě a pak mne odvedla do svého bytu a ano, takhle budu mít kuchyni, a ano, takhle budu mít i pokoj, do kterého dám tu kuchyň, jak ji mám v Píšťanech, tu, kterou nechal udělat tatínek, když nás vystěhovali ze všech našich pokojů a když nás vyhnali. A tam v tom pokoji mi paní Slavíčková ukazovala spiklenecky na vystlanou postel, ale já jsem nic nechápala, tak paní nadzvedla vrchní peřinu a tam na spodní peřině jsem viděla hlavu svého muže, jak se založenýma rukama spí a vedle něj

oddychuje Boby s myrtou převázanou bílou mašličkou v chomáči chlupů. Paní Slavíčková řekla tichounce... Před chvílí sem vyběhl, ale jak uviděl postel, tak hup do ní! A Bobík za ním. A teď spí oba jako břeňata... ale mladá paní, pojďte do kuchyně a budeme si vypravovat nějaký slavný události, slavný příběhy z našeho života, z naší rodiny... to víte, já jsem do deseti let taky neuměla slovo česky, já jsem se narodila v Berlínu, víte?

OBSAH

1	5
2	14
3	24
4	35
5	47
6	54
7	64
8	71
9	81
10	93
11	106
12	118
13	130
14	140
15	150
16	156
17	165
18	170

bohumil hrabal

**svatby v domě
(dívčí románek)**

Návrh obálky a typografie Luboš Drtina

Redakce Viktor Bezdíček

Odpovědný redaktor Tomáš Dimter

Technická redakce Jana Bromová

První vydání, Praha 2013

Vydala Mladá fronta a.s.

ePub jako svou 8 048. publikaci.

ISBN 978-80-204-2961-2

PDF jako svou 8 049. publikaci.

ISBN 978-80-204-2962-9

MOBI jako svou 8 050. publikaci.

ISBN 978-80-204-2963-6

Knihy Mladé fronty si můžete objednat na adrese:

Mladá fronta a.s. – divize Knihy

Pod Kotlářkou 3, 150 00 Praha 5

e-mailem: prodej@mf.cz, tel.: 225 347 312

na internetu:

www.mf.cz

www.kniha.cz